

Magyarországi és romániai diákok szerhasználati szokásai

Tartalomjegyzék

Elméleti bevezető	3
Romániai és magyarországi diákok körében végzett kutatás bemutatása	6
A kutatás témája	6
A kutatás célkitűzései	6
A kutatás hipotézisei	7
A kutatásban alkalmazott módszerek	7
A minta és az eredmények bemutatása	7
A minta bemutatása	7
A diákok családi háttere	9
Iskola és szabadidő	11
A dohányzás gyakorisága	14
Az alkoholfogyasztás gyakorisága	16
A drogfogyasztás gyakorisága	21
Legális és illegális szerek fogyasztásával kapcsolatos attitűdök	27
Köztes átmenetek drog kiállítás hatásai	32
Az eredmények összegzése	33
Az eredmények alkalmazhatósága	36
Irodalomjegyzék	37

Elméleti bevezető

A fiatalok egészségmagatartásának vizsgálata hosszú évek óta a tudományos kutatások fókuszában áll. A dohányzás, az alkoholfogyasztás és a droghasználat elterjedőben vannak a tizenévesek körében, ráadásul ezek az egészségmagatartási kockázatok egyre fiatalabb korban jelentkeznek. Az okok közé több tényezőt sorolhatunk, mint például a szocializációs szinterek hiányosságai, a negatív élettapasztalatok és a serdülőkori társas hatások, a baráti és szülői kapcsolatok felszínessé válása. A leggyakoribb egészségkockázati magatartás a dohányzás és az alkoholfogyasztás, melyekkel az első találkozás általában 14-15 éves kor körül történik (Ember, 2018).

A dohányzás, az alkoholfogyasztás, valamint az illegális droghasználat megítélésében és hatásuk értelmezésében fontos tényező, hogy mit gondolunk a droghasználatról. A drogfogyasztás egy összetett folyamat, melynek megértéséhez jóval több szükséges a szerek ismereténél. Az alkoholfogyasztásban elsősorban a közösségi szempontok kapnak jelentős hangsúlyt. A serdülőkorú fiatalok gyakori ivási környezete valamint a baráti összejövetelek jelentős hangsúlyt kapnak az alkoholfogyasztásban. A sport sajnos nem véd a társadalmi kultúra alkoholszocializáló hatásaitól azonban visszatartó ereje van a dohányzástól és annak elkezdését is valamennyire késlelteti. Az aktív, rendszeresen sportoló fiatalok körében a legkevesebb a rendszeres dohányos. Azonban a sportolást abbahagyó fiatalok esetében megfigyelhető, hogy a dohányzás emelkedik, így a sport védőhatása szinte kizárólag az aktív sportolási tevékenység idejére korlátozódik (Bollók, 2014).

Világszerte és a legtöbb régióban az alkoholfogyasztás és a dohányzás sokkal gyakoribb, mint a tiltott szerek használata. Azonban a dohányzás és alkoholfogyasztás hozzájárulhat a tiltott szerek használatához. Az alkohol, a dohányzás és a tiltott szerek jelentős hozzájárulást jelentenek a megbetegedések és halálozások globális terhéhez (Peacock et al, 2018).

A négyévente ismétlődő, nemzetközi, HBSC (Health Behaviour in School-Aged Children) elnevezésű kutatás eredménye ijesztő képet fest a tizenévesek egészségmagatartásáról, de hasonló eredményeket hoznak az ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and other Drugs) kutatások is.

Az ESPAD kutatássorozat 2015-ös felmérése¹ szerint a megkérdezett 9-10. évfolyamos diákok 26,8%-a fogyasztott már valamilyen tiltott-, vagy legális drogot. A fiúk 25,9%-a, míg a lányok 27,6%-a fogyasztott már valamilyen tiltott-, vagy legális szert. 2015-ben is a legelterjedtebb kábítószer a marihuána volt a 9-10. osztályos diákok körében. Az idősebb generáció esetében megfigyelhető, hogy az alkohol és cigaretta mellett gyógyszereket fogyasztanak visszaélészerűen, míg a fiatalabb generáció inkább az új pszichoaktív szereket próbálja ki vagy használja. A pszichoaktív szerekre azt mondják, hogy olcsó valamint gyorsabban és intenzívebben hat, könnyebb hozzáférni és úgy gondolják róla, hogy legális.

Az Európai iskolavizsgálat a fiatalok alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásairól (ESPAD) kutatás eredményei rámutatnak a szerhasználat folyamatos növekedésére. 1995-ben a diákok 5%-a próbált ki valamilyen tiltott szert, míg 2011-re 20%-ra nőtt a tiltott szereket kipróbáló diákok aránya. A kipróbált tiltott szerek közül a kannabisz (marihuána, hasis) bizonyult a legnépszerűbbnek, mivel kipróbálási aránya 2011-ben 20% volt. Ugyanis sok fiatal úgy gondolja, hogy a kannabisznak, az LSD-nek, a hallucinogéneknek és a partidrogoknak pozitív hatása van, mivel javítják a hangulatot, felszabadultabbá tesznek, ellazítanak, élvezetesebbé teszik a bulit, a szórakozást. Azonban amikor nagyobb mennyiségben és gyakrabban kezdik el használni ezeket a szereket, jelentkeznek a negatív hatások is, mint például a fizikai-, és pszichés problémák, valamint a függőség egyéb tünetei (Arnold, 2016c).

Kábítószer és Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontja² (2017) az Európai Unióban élő-, valamint amerikai diákok szerhasználati szokásait hasonlították össze. A kutatást 15–16 év körüli diákok körében végezték el. Pozitív fejleményként tudható be, hogy a legfrissebb adatok szerint mindkét térségben a dohányzás csökkenése figyelhető meg, valamint kisebb mértékben az alkoholfogyasztás csökkenése is; a kannabiszhasználat tendenciái azonban stabilabbnak tűnnek. A szerhasználatot tekintve különbségek figyelhetők meg az európai és az amerikai diákok között. Az európai diákok körében alacsonyabbak a kannabisz használati tendenciái az amerikai diákok kannabisz használati szokásaihoz képest. Azonban az európai diákok nagyobb százaléka dohányzik, valamint a kannabisz használatról ritkábban számolnak be, mint a dohányzásról. Ezzel szemben az amerikai diákok körében a kannabisz használata meghaladja a

---

¹ <http://drogfokuszpont.hu/szakteruleink/populacios-vizsgalatok/populacios-vizsgalatok-tenyek-es-szamok/> (Letöltve: 2019. 10. 07)

² <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/4541/TDAT17001HUN.pdf> (Letöltve: 2019. 10. 07)

dohányzás előfordulását. Az alkoholfogyasztás szintje is eltérő, mivel az európai diákok nagyobb arányban számoltak be alkoholfogyasztásról, továbbá az amerikai diáktársaikhoz képest intenzívebb ivási szokásokkal.

A 2014-es HBSC-kutatás (Arnold, 2016a) adatai szerint a diákok 36,2%-a kipróbálta már a dohányzást és 19%-a a megkérdezett diákoknak hetente legalább egyszer rágyújt, 58,1%-a pedig a jelenleg dohányzó diákoknak naponta dohányzik. A magyar diákok körében a nemek szerint vizsgálva nem figyelhető meg jelentős különbség a dohányzási szokások tekintetében (Arnold, 2016a). Az ESPAD-kutatás adatai szerint a magyar- és román fiatalok körében a dohányzás értéke magasabb, mint az európai átlag (ESPAD Group, 2016). Továbbá a HBSC-kutatás (Arnold, 2016b) adataiból kiderült az is, hogy a diákok 66 százaléka fogyasztott már alkoholt, valamint az alkoholt jelenleg fogyasztó diákok 47,6%-a ritkán, 25%-uk hetente és további 25%-uk havonta, 3,3%-uk pedig naponta iszik valamilyen alkoholos italt. Kutatási eredményei azt mutatják, hogy jelentős különbség figyelhető meg a nemek között az alkoholfogyasztási szokásokban, mivel a fiúk szignifikánsan nagyobb arányban fogyasztanak alkoholt (Arnold, 2016b). Az ESPAD-kutatás eredményei az alkoholfogyasztást illetően arra is rávilágítanak, hogy a magyar fiatalok alkoholfogyasztási prevalenciája is jelentősen meghaladja az európai átlagot. A román fiatalok alkoholfogyasztási szokásait vizsgálva jelentős különbség figyelhető meg a nemek között, mivel a fiúk átlagosan többször isznak alkoholt és több esetben részegednek le, mint a lányok. A román fiatalok alkoholfogyasztási sajátosságai hasonlóak az európai átlaghoz (ESPAD Group, 2016).

Arnold (2016c) a HBSC kutatás keretein belül 9. és 11. évfolyamos diákok körében mérte a drogfogyasztást és azt az eredmény kapta, hogy a tanulók közel negyede (23,1%) próbált már ki valamilyen drogot. A diákok körében a legnépszerűbb szer a kannabisz, de a diákok 4,5 százaléka használta már a dizájner drogot, más néven az újfajta pszichoaktív szereket is. Az eredmények azt mutatják, hogy a drogot már fogyasztott tanulóknál jórészt kipróbálásról van szó, mivel 48,5%-uk egyszer vagy kétszer használt drogot élete során. Kutatása során rávilágít arra, hogy a vizsgált diákok 21,6%-a a rendszeres szerhasználók kategóriájába tartozik, melynek következtében ebben a csoportban nagy a problémás szerhasználat kialakulásának a lehetősége. A lányok esetében a visszaélészerű gyógyszerhasználat, míg a fiúk esetében a tiltott szerek használata figyelhető meg (Arnold, 2016c). Az ESPAD-kutatás adatai szerint a magyar diákok drogfogyasztási sajátosságai hasonlóak az európai átlaghoz. A dizájner drogok használata a fiatalabb korosztályra jellemző. A román diákok drogfogyasztási sajátosságainak az átlagértéke alacsonyabb az európai átlagnál.

Romániai és magyarországi diákok körében végzett kutatás bemutatása

A kutatás témája

Felmérésünk során egy átfogó, jól értelmezhető képet szeretnénk kapni a 15-18 éves fiatalok legális és illegális droghasználati szokásairól, arról, hogy fogyasztanak-e valamilyen drogot, és ha igen akkor mit és milyen mennyiségben. Ugyanakkor arra is kíváncsiak vagyunk, hogy a felmért fiatalok hogyan töltik el szabadidejüket, foglalkoznak-e valamilyen iskolán kívüli kulturális-, vagy szociális tevékenységekkel és szabadidejüket mire fordítják a legszívesebben. Továbbá arra is kíváncsiak vagyunk, hogy hogyan vélekednek a fiatalok a legális vagy az illegális drogokról, mennyire vannak tisztában azok tulajdonságaival, használatuk után fellépő hatásukkal. Továbbá hangsúlyt fektetünk arra is, hogy milyen összefüggés vonható le a szabadidő hasznos eltöltése és a drogfogyasztási szokások folyamata között.

A kutatás célkitűzései

Kutatási populációnk romániai és magyarországi fiatalok, akik részt vettek a Szegeden megszervezett Köztes átmenetek drog kiállításán. A kutatás a következő kérdésekből indul ki:

- Mennyire tartják fontosnak a diákok a szabadidő hasznos eltöltését?
- Hogyan viszonyulnak a cigaretta-, alkohol-, vagy droghasználathoz?
- Mi motiválja a fiatalokat a különböző drogok kipróbálására?
- Milyen mennyiségben fogyasztanak például alkoholt?
- Van-e összefüggés az iskolai teljesítmény és a szerhasználat között?
- Van-e összefüggés a szabadidő hasznos eltöltése és a drogok kipróbálása között?

A kutatás hipotézisei

Az elméleti bevezetőben említett nemzetközi és hazai kutatási adatokra hivatkozva az alábbi hipotéziseket fogalmaztuk meg:

- *Első hipotézisünkben* feltételezzük, hogy összefüggés figyelhető meg a szabadidő hasznos eltöltése és a drogok kipróbálása között.
- *Második hipotézisünkben* feltételezzük, hogy a magyarországi fiatalok alkoholfogyasztási prevalenciája magasabb a romániai fiatalok alkoholfogyasztási szokásaihoz képest.
- *Harmadik hipotézisünkben* feltételezzük, hogy azok a fiatalok, akik használnak valamilyen legális drogot (alkohol, cigaretta) nagyobb valószínűséggel próbálnak ki valamilyen illegális drogot is.

A kutatásban alkalmazott módszerek

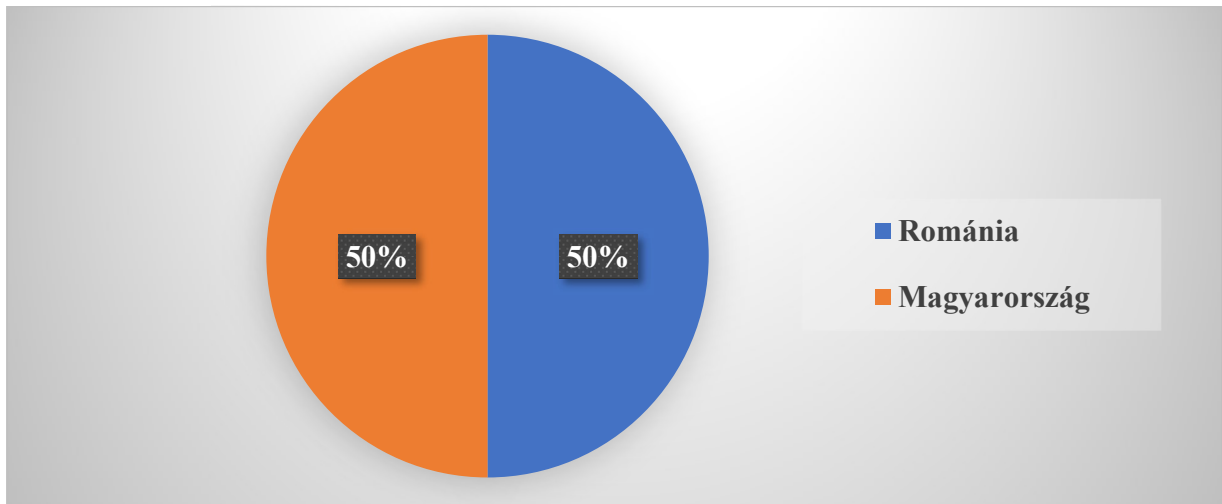
A kutatást kvantitatív módszer segítségével végeztük el, egészen pontosan kérdőívvel. A kérdőív 3 részből állt: az első részben az általános demográfiai adatokat kérdeztünk meg a diákoktól; a második részben a szerhasználattal kapcsolatos kérdéseket tettünk fel; a kérdőív harmadik részében felmértük, hogy hogyan hatott a kiállítás a résztvevő diákokra. Az adatokat az SPSS (Statistical Program for Social Sciences) statisztikai program segítségével dolgoztuk fel. Jelen tanulmány a kutatás eredményeit mutatja be.

A minta és az eredmények bemutatása

A minta bemutatása

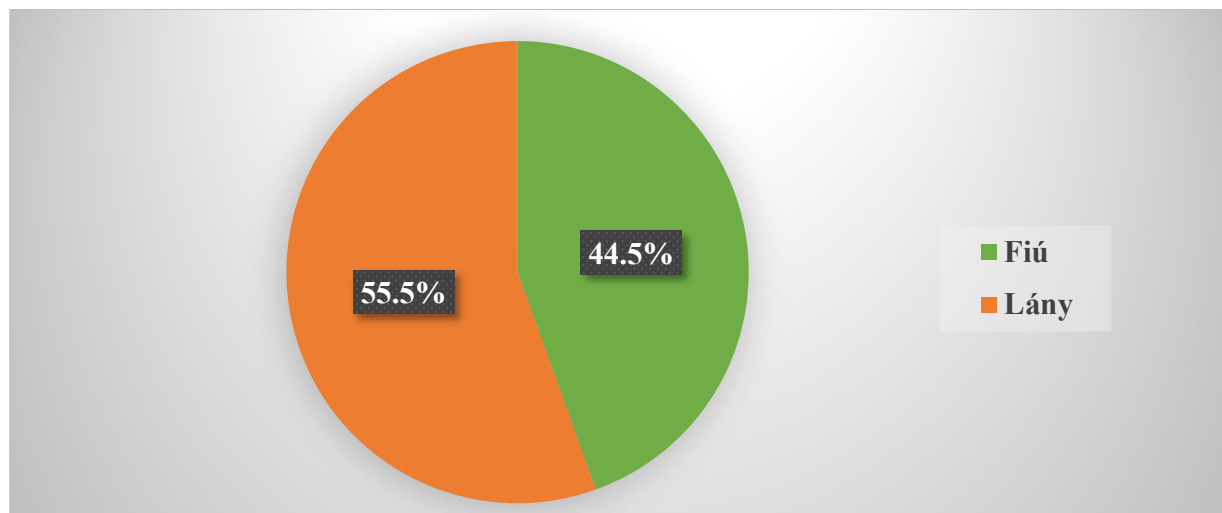
A minta nem, életkor, lakhely szerinti megoszlását mutatjuk be, illetve kitérünk a mintámba szereplő fiatalok droghasználati szokásaira, valamint a drogokhoz való hozzáállásukra. A kutatást romániai és magyarországi fiatalok körében végeztük el, akik részt vettek a Szegeden megszervezett Köztes átmenetek című drog kiállításon. A kérdőívet kitöltő fiatalok 50%-a romániai és 50%-a magyarországi diák (1. ábra).

1. ábra: A felmért minta ország szerinti megoszlása

A kutatásban részt vett 200 15-18 éves romániai-, és magyarországi diák (N=200), melynek 55,5%-a lány és 44,5%-a fiú (2. ábra).

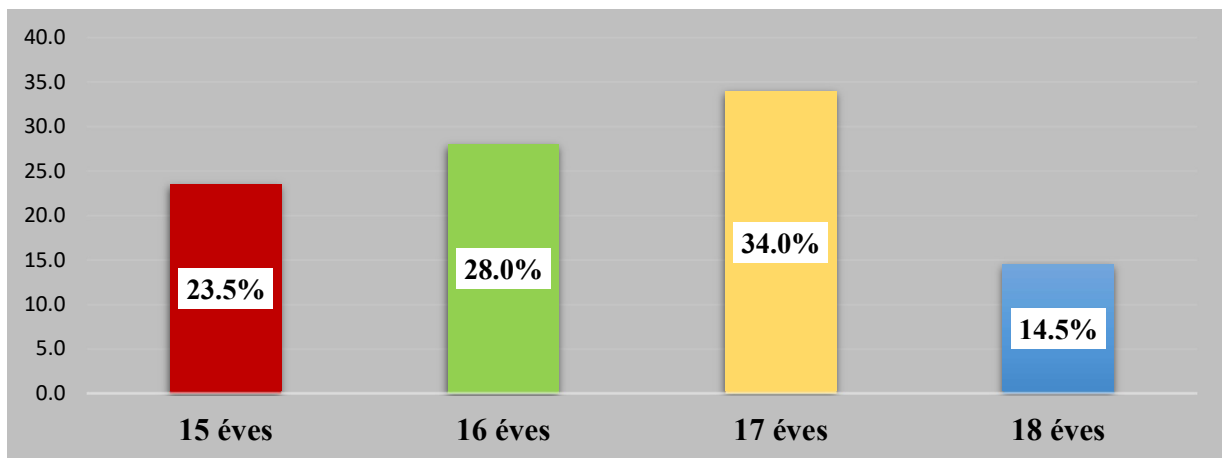
2. ábra: A felmért minta nem szerinti megoszlása

A mintában szereplő fiatalok átlag életkora 16,4 év. Az életkor szerinti megoszlást tekintve a felmért populáció 23,5%-a 15 éves, 28%-a 16 éves, míg 34%-uk 17 éves és 14,5%-uk a mintában szereplő fiataloknak betöltötte a 18. életévét (3. ábra).

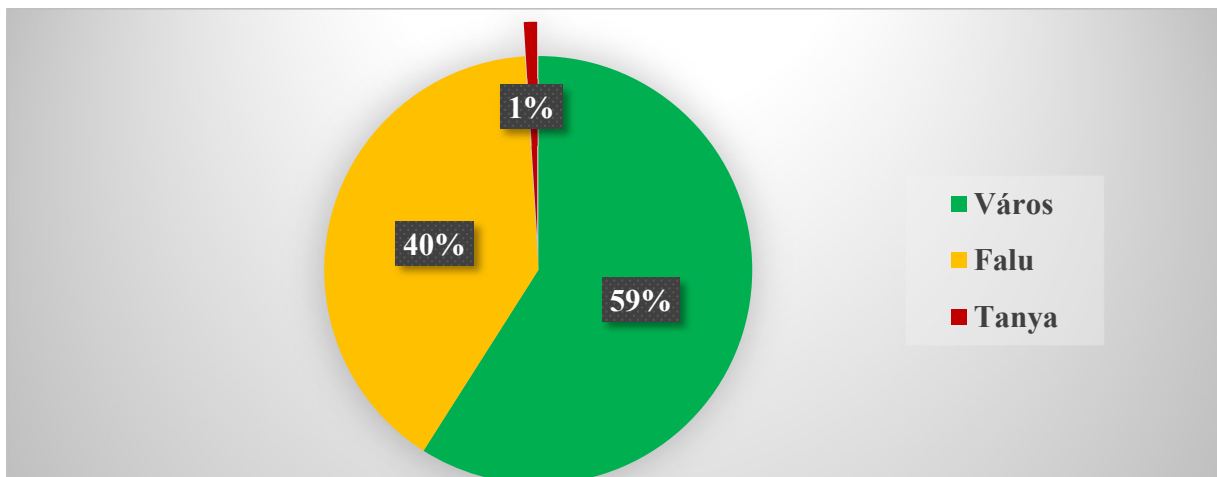

3. ábra: A felmért minta életkor szerinti megoszlása

Állandó lakhely szerint vizsgálva a mintában szereplő fiatalok 59%-a városon él, 40%-a falun és 1%-a a válaszadó fiataloknak tanyán él (4. ábra).

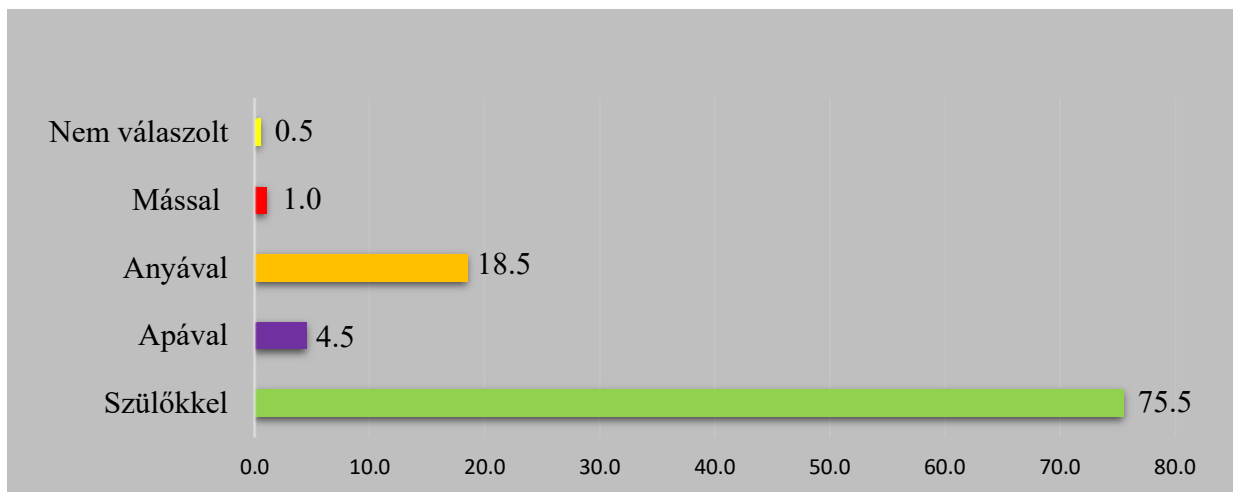
4. ábra: A felmért minta állandó lakhely szerinti megoszlása

A diákok családi háttere

A családi háttérre vonatkozó információkat is megkérdeztük a diákoktól, mivel ez segíthet feltérképezni a drogfogyasztás esetleges veszélyeztetettjeit. A diákok többsége, azaz 75,5%-uk mindkét szülővel egy háztartásban él, azonban a diákok 18,5%-a az édesanyjával-, míg 4,5%-a az édesapjával él egy háztartásban (5. ábra).

5. ábra: A felmért minta megoszlása annak függvényében, hogy kivel élnek (%)

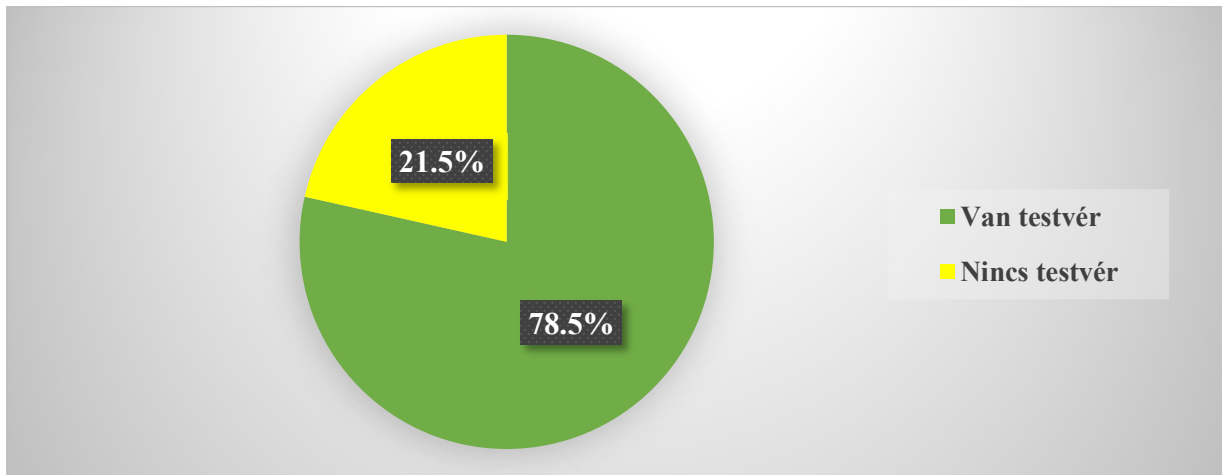
A megkérdezett diákok szüleinek iskolai végzettségét tekintve szignifikáns különbség figyelhető meg a nemek között ($p=0,000$). Az anyák 34%-ának van érettségi diplomája, míg az apák 22,5%-a rendelkezik érettségi diplomával. Továbbá az anyák 19%-a végzett szakmunkásképzőt (10, 11 osztály), míg az apák 28,5%-a végzett szakmunkás képző iskolában. Főiskolai, egyetemi diplomával az anyák 23,5%-a, az apáknak pedig 25%-a rendelkezik. Az egyetem utáni képzést tekintve az anyák 3%-a, míg az apák 1%-a végezt magiszteri vagy doktori képzést (1. táblázat).

1. táblázat: A megkérdezett diákok szüleinek iskolai végzettsége

Szülők iskolai végzettsége:	Szülők	
	Apa %	Anya %
Kevesebb, mint 8 osztály	0	1,0
8. osztály	8,5	5,0
Szakmunkásképző (10, 11 osztály)	28,5	19,0
Érettségi	22,5	34,0
Posztliceális szakképzés, technikum	14,5	14,5
Főiskolai egyetemi diploma	25,0	23,5
Egyetem utáni képzés (magiszteri, doktori)	1,0	3,0

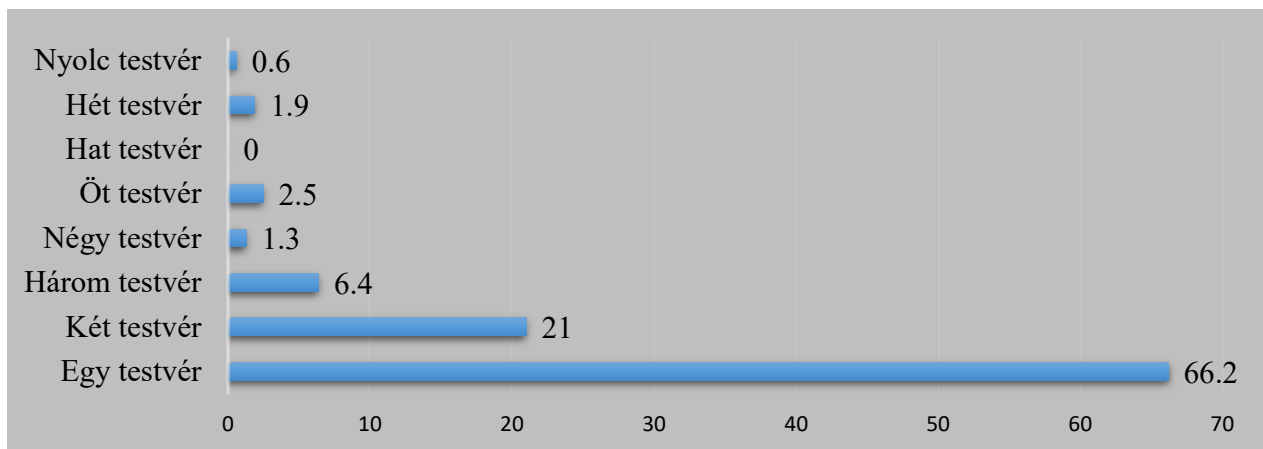
A megkérdezett diákok 78,5%-ának van testvére, míg a diákok 21,5%-ának nincsen azaz egyedüli gyerekek a családban (6. ábra).

6. ábra: A megkérdezett diákok megoszlása annak függvényében, hogy van-e testvérük

A mintában szereplő fiatalok 66,2%-ának egy testvére van, a fiatalok 21%-ának azonban két testvére van, de van példa hét (1,9%) vagy nyolc (0,6%) testvérrre is (7. ábra).

7. ábra: A testvérek száma (%)

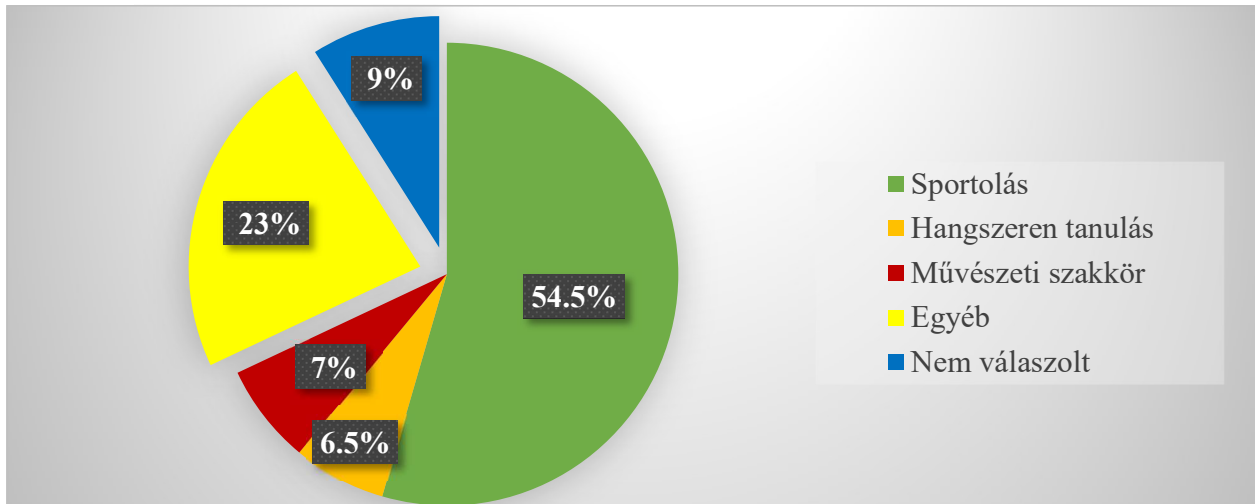

Iskola és szabadidő

A megkérdezett diákok 54,5%-a rendszeresen jár sportolni, 6,5%-a a diákoknak szabadidejében hangszeren tanul, 7%-uk pedig valamilyen művészeti szakkörre jár. A diákoknak 23%-a egyéb programmal tölti el rendszeresen a szabadidejét (8. ábra): 9,5%-a a megkérdezett fiataloknak rendszeresen eljár szórakozni, 12%-uk nem jár el otthonról, ők inkább otthon

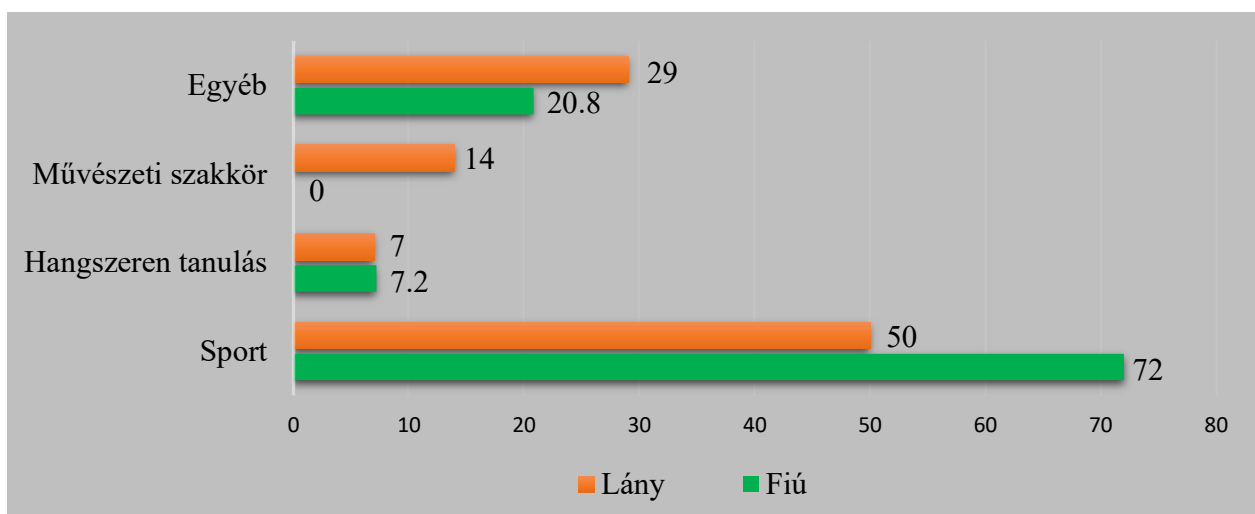
maradnak, szabadidejükben pihennek, a diákok 1%-a magán órára jár, de olyanra is van példa, hogy valamilyen önkéntes programban vesznek részt (0,5%).

8. ábra: Rendszeres szabadidős programok

Nemek szerint vizsgálva, hogy hova járnak rendszeresen a fiatalok, milyen programon vesznek részt, szignifikáns különbség figyelhető meg ($p=0,006$). A fiúk 72%-a, a lányoknak pedig 50%-a eljár sportolni, továbbá a lányok 14%-a rendszeresen jár valamilyen művészeti szakkörre, míg a megkérdezett fiúk egyike sem jelölte be ezt a válaszlehetőséget (9. ábra).

9. ábra: Rendszeres szabadidős programok nemek szerint (%)

$p=0,006$

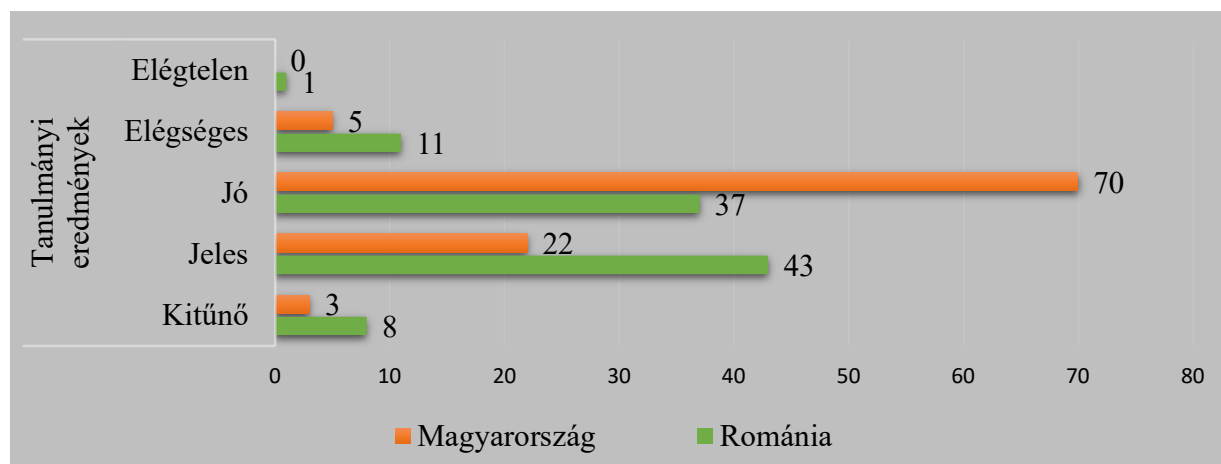
Szabadidejükben a diákok szívesen hallgatnak zenét (fiúk 67,4%-a, lányok 76,6%-a). A fiúk 24,7%-a szívesen elmegy diszkóba, a lányoknak pedig 27%-a teszi ezt szabadidejében. Az olvasási szokások függvényében szignifikáns különbség figyelhető meg a nemek között ($p=0,000$). Míg a fiúknak csupán 10,1%-a olvasgat szívesen szabadidejében, addig a lányok 36,9%-a teszi ugyanezt. Ország szerint vizsgálva, hogy mivel töltik a fiatalok a szabadidejüket az olvasási szokások függvényébe vélhető fel szignifikáns különbség ($p=0,036$), mivel a romániai diákok 31%-a szereti olvasással eltölteni a szabadidejét. Továbbá a romániai diákok 29%-a szívesen kirándul, míg a magyarországi diákok csupán 8%-a teszi ugyanezt (2. táblázat).

2. táblázat: Szabadidő eltöltése

Szabadidő eltöltése:	Összesen %	Nem		Ország	
		Fiúk %	Lányok %	Románia %	Magyarország %
Olvas	25,0	10,1	36,9	31,0	19,0
Zenét hallgat	72,5	67,4	76,6	70,0	75,0
Kirándul	18,5	19,1	18	29,0	8,0
Diszkóba jár	26,0	24,7	27	26,0	26,0
Egyéb	13,5	13,5	13,5	12,0	15,0

Ország szerint vizsgálva a diákok tanulmányi eredményeit szignifikáns különbség figyelhető meg ($p=0,000$). A magyarországi diákok 70%-a jó minősítésű tanulmányi eredményeket ért el, a romániai diákoknak pedig 43%-a ért el jeles minősítést (10. ábra).

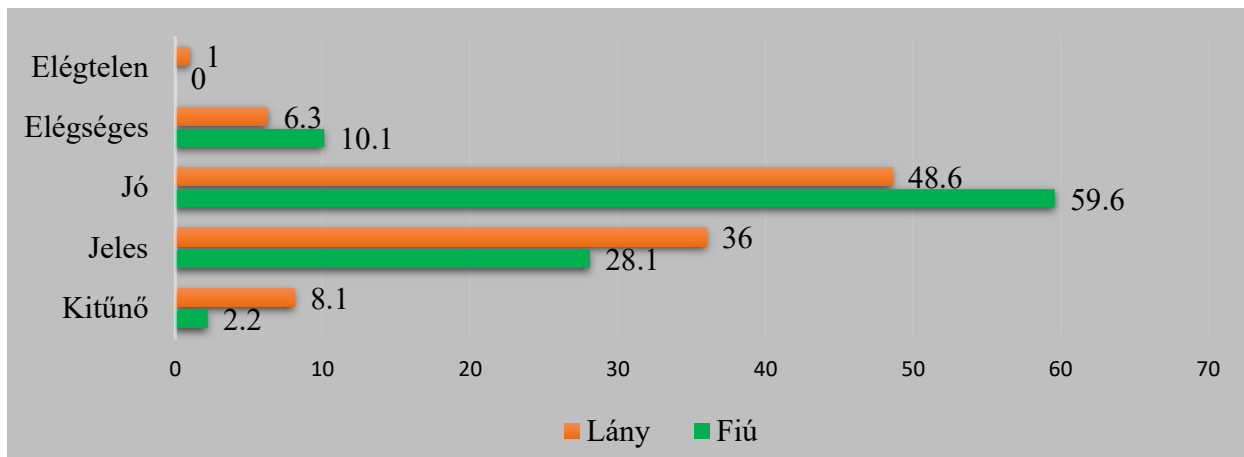
10. ábra: Tanulmányi eredmények ország szerint (%)

$p=0,000$

A fiúk 59,6%-a, a lányoknak pedig 48,6%-a ért el jó minősítésű tanulmányi eredményt, továbbá a lányok 36%-ának és a fiúk 28,1%-ának jeles a tanulmányi eredménye (11. ábra). A megkérdezett fiúk 3,4%-a és a lányok 0,9%-a ismételt már osztályt.

11. ábra: Tanulmányi eredmények nemek szerint (%)

A dohányzás gyakorisága

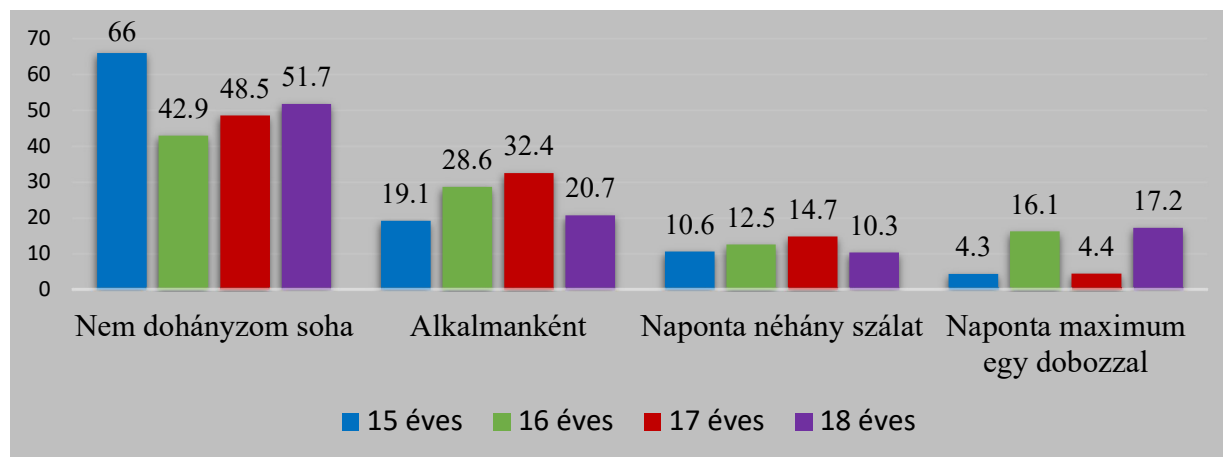
A kutatásban szereplő fiatalok 51,5%-a még soha nem dohányzott (fiúk 48,3%-a és a lányok 54,1%-a) azonban 26,5%-a a mintában szereplő fiataloknak alkalmanként rá szokott gyújtani (fiúk 25,8%-a és lányok 27%-a). A diákok 12,5%-a naponta elszív néhány szál cigarettát, míg 9,5%-uk naponta maximum egy doboz cigarettát is el szokott szívni. Ország szerint vizsgálva megfigyelhető, hogy a megkérdezett magyarországi diákok több mint fele, azaz 55%-uk és a megkérdezett romániai diákok 42%-a dohányzik valamilyen formában (3. táblázat).

3. táblázat: Dohányzási szokások nem- és ország szerint

		Összesen %	Nem		Ország	
			Fiúk %	Lányok %	Románia %	Magyarország %
Dohányzás	Nem, soha	51,5	48,3	54,1	58,0	45,0
	Alkalmanként	26,5	25,8	27,0	24,0	29,0
	Naponta néhányszor	12,5	13,5	11,7	9,0	16,0
	Naponta max. egy dobozzal	9,5	12,4	7,2	9,0	10,0
	Naponta több mint egy dobozzal	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

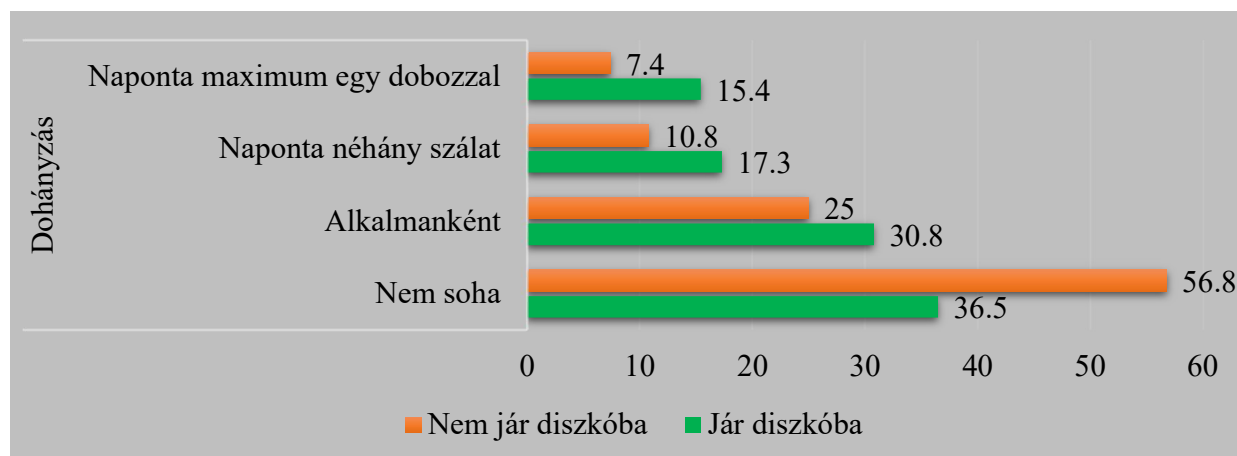
Életkor szerint vizsgálva a dohányzás előfordulását pozitív eredménynek tekinthető, hogy a fiatalok több mint fele nem dohányzik. A 15 éves fiatalok 66%-a és a 18 éves fiatalok 51,7%-a még soha nem dohányzott. A 15 éves fiataloknak pedig 4,3%-a, míg a 18 éves fiataloknak 17,2%-a elszív naponta egy doboz cigarettát (12. ábra).

12. ábra: Dohányzási szokások életkor szerint (%)

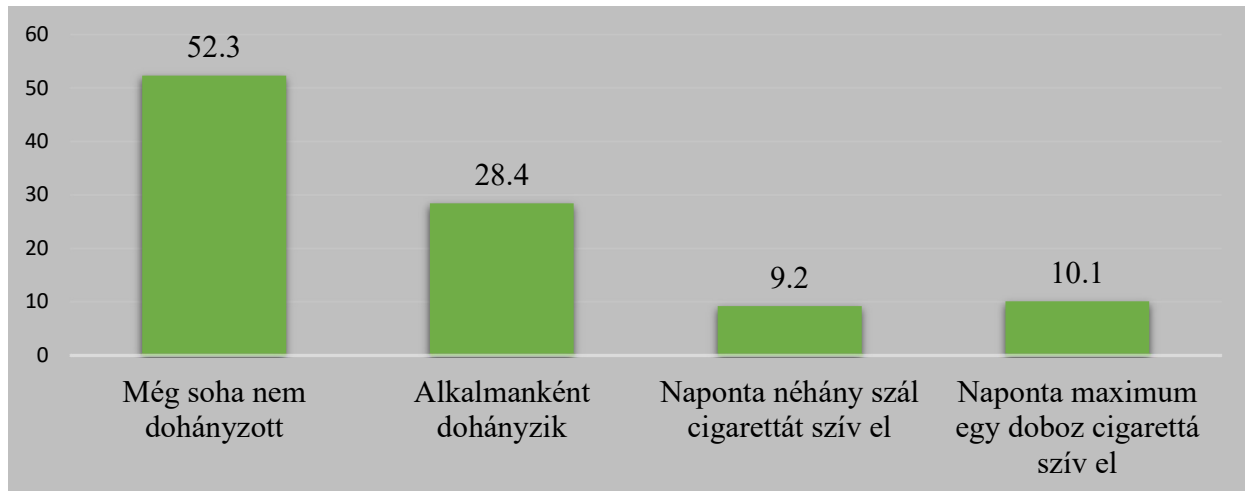
56,8%-a azoknak a diákoknak, akik nem járnak különböző szórakozóhelyekre még soha nem dohányzott. 63,5%-a azoknak a diákoknak, akik járnak diszkóba szokott dohányozni valamilyen formában: 30,8%-uk alkalmanként, 17,3%-uk naponta néhány szálát és 15,4%-uk naponta elszív maximum egy doboz cigarettát (13. ábra).

13. ábra: Dohányzási szokások a szórakozóhelyekre járók körében (%)

Az eredmények azt mutatják, hogy a szabadidő eltöltése kapcsolatba hozható a fiatalok dohányzási prevalenciájával. Azok a diákok, akik szabadidejükben szívesen eljárnak különböző szórakozóhelyre 63,5%-uk valamilyen formában dohányzik is (13. ábra). Azok a diákok, akik szabadidejükben rendszeresen sportolnak 52,3%-uk még soha nem dohányzott (14. ábra).

14. ábra: Szabadidejükben rendszeresen sportoló diákok (%)

Az alkoholfogyasztás gyakorisága

A diákok alkoholfogyasztási szokásait vizsgálva azt az eredményt kaptuk, hogy a megkérdezett fiatalok több mint fele, azaz 68,5%-a alkalmanként fogyaszt alkoholt. Nemek szerint vizsgálva pedig a fiúk 69,7%-a, a lányoknak pedig 67,6%-a fogyaszt alkalmanként valamilyen alkoholos italt. Ország szerint vizsgálva mind a romániai mind pedig a magyarországi fiatalok körében magas az alkalmankénti alkoholfogyasztás aránya: a romániai diákok 63%-a, a magyarországi diákoknak pedig 74%-a fogyaszt alkalmanként alkoholt. A romániai diákok 94%-a, a magyarországi diákoknak pedig 95%-a fogyasztott már élete során valamilyen alkoholos italt (4. táblázat).

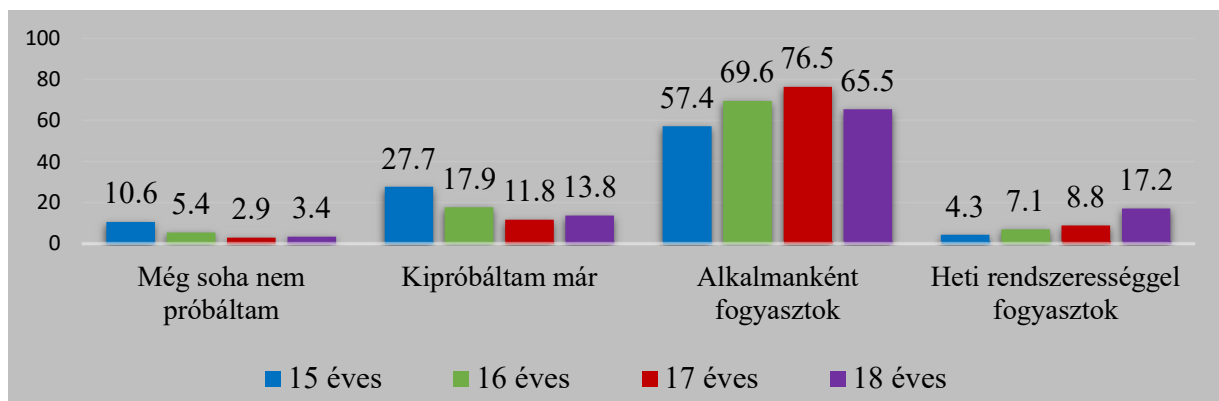

4. táblázat: Alkoholfogyasztási szokások nemek és ország szerint

		Összesen %	Nem		Ország	
			Fiúk %	Lányok %	Románia %	Magyarország %
Alkohol- fogyasztás	Még soha nem próbáltam	5,5	6,7	4,5	6,0	5,0
	Kiprobáltam már	17,5	16,9	18,0	23,0	12,0
	Alkalmanként fogyasztok	68,5	69,7	67,6	63,0	74,0
	Heti rendszerességgel fogyasztok	8,5	6,7	9,9	8,0	9,0
	Naponta fogyasztok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

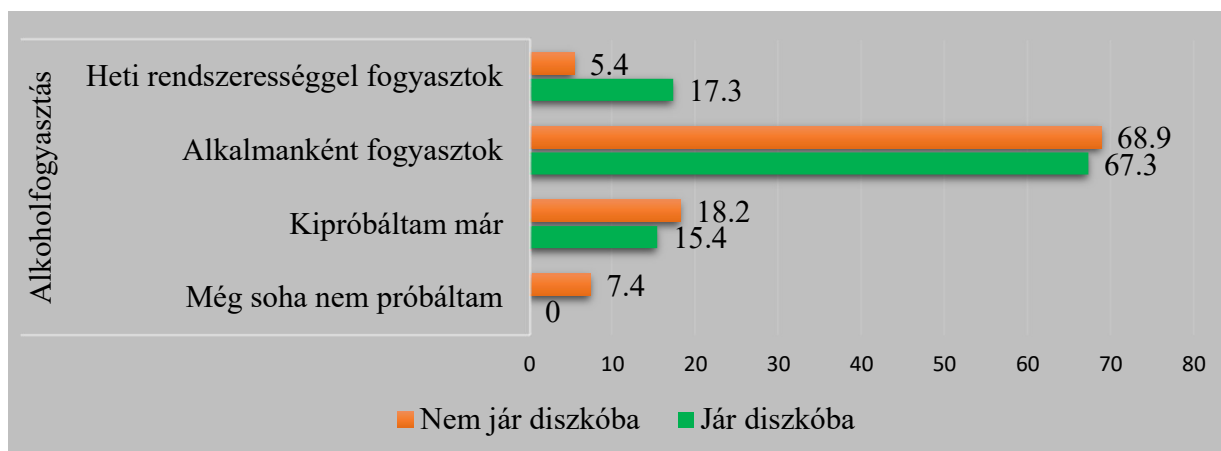
Az alkoholfogyasztás gyakoriságát tekintve az életkor tekintetében nem figyelhető meg szignifikáns különbség. A 15 éves fiatalok 10,6%-a még soha nem fogyasztott alkoholt, míg a 18 éves fiatalok 17,2%-a heti rendszerességgel fogyaszt valamilyen alkoholos italt. A megkérdezett fiatalok több mint fele (a diákok 68,5%-a) azonban alkalmanként fogyaszt alkoholt (15. ábra).

15. ábra: Alkoholfogyasztási szokások életkor szerint (%)

Szignifikáns különbség van a szórakozóhelyekre járó-, és a szórakozóhelyekre nem járó fiatalok alkoholfogyasztási szokásai között ($p=0,015$), a mintában szereplő diákok, akik eljárnak valamilyen szórakozóhelyre mindannyian fogyasztottak már alkoholt. Azok a diákok, akik rendszeresen járnak valamilyen szórakozóhelyre 17,3%-uk heti rendszerességgel fogyaszt valamilyen alkoholos italt. Az alkalmankénti alkoholfogyasztók között azonban nincsen szignifikáns különbség arra vonatkozóan, hogy eljárnak valamilyen szórakozóhelyre vagy nem (16 ábra).

16. ábra: Alkohol fogyasztási szokások szórakozóhelyekre járók körében (%)

p=0,015

Szignifikáns különbség figyelhető meg a romániai és a magyarországi diákok körében a borfogyasztás (p=0,017) és a tömény italok (p=0,05) fogyasztását illetően. A magyarországi diákok 77,8%-a és a romániai diákok 62,9%-a fogyaszt bort, a tömény italokat a magyarországi diákok 79,8%-a és a romániai diákok 69,1%-a fogyasztja. Nemek szerint vizsgálva a sörfogyasztás (p=0,001) és a borfogyasztás (p=0,022) mutatóknál figyelhető meg szignifikáns különbség. A fiúk 86,7%-a többnyire sört fogyaszt, a lányoknak pedig 79,2%-a inkább a bor mellett dönt. Mindkét nem esetében magas a tömény italokat fogyasztók aránya, azonban a magyarországi diákok a romániai diákokhoz képest nagyobb arányban fogyasztják mindhárom alkoholtípust (5. táblázat).

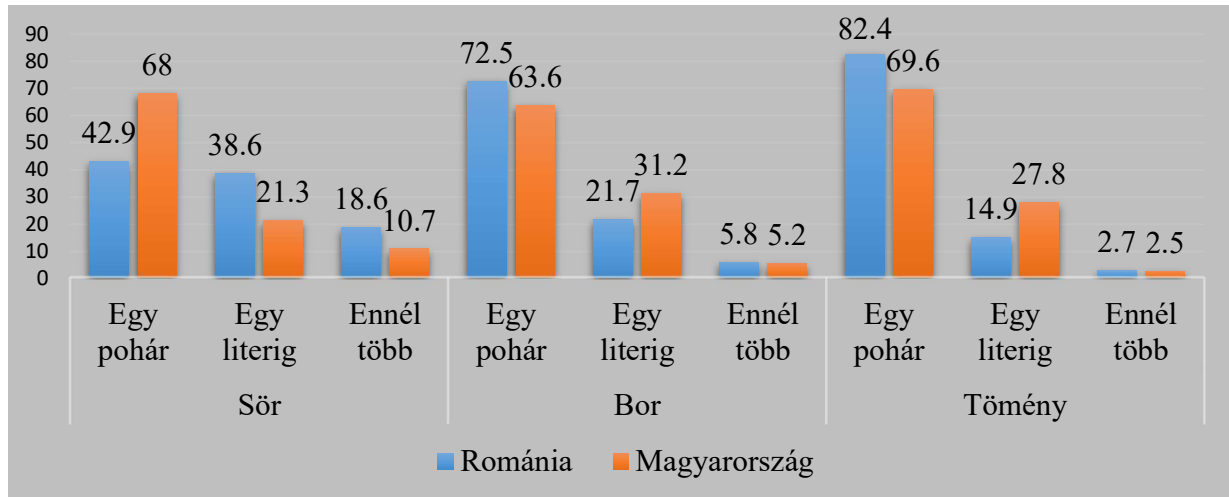
5. táblázat: Alkohol fogyasztás az alkohol típusa szerint

Ha fogyaszt alkoholt az többnyire:	Összesen %	Nem		Ország	
		Fiúk %	Lányok %	Románia %	Magyarország %
Sör	41,8	86,7	67,0	70,1	75,8
Bor	25,4	65,1	79,2	62,9	77,8
Tömény	32,8	74,7	79,0	69,1	79,8

Ország szerint vizsgáltuk, hogy különböző típusú italokból általában mennyit fogyasztanak el a fiatalok. Az eredmények azt mutatják, hogy a romániai diákok nagy része inkább a sört preferálja, tehát ők inkább a sört fogyasztják nagyobb mennyiségben. A megkérdezett romániai diákok 38,6%-a egy liter sört is elfogyaszt általában, 18,6%-uk pedig egy liternél is többet. A

magyarországi diákok átlagosan inkább borból és a tömény italokból fogyasztanak többet (17. ábra).

17. ábra: Alkoholfogyasztás mennyisége ország szerint (%)

Nemek szerint vizsgálva a sörfogyasztás mennyiségénél figyelhető meg szignifikáns különbség ($p=0,000$), mivel a fiúk nemcsak szívesebben fogyasztanak sört, de mennyiségében is több sört fogyasztanak, mint a lányok, ugyanis a fiúk 23%-a fogyaszt el általában egy liternél is több sört, míg a lányoknak csupán 5,6%-a. Az eredmények alapján a lányok inkább a borból fogyasztanak nagyobb mennyiséget (6. táblázat).

6. táblázat: Alkoholfogyasztás mennyiség szerint

Mennyiségében:	Fiúk			Lányok			Kereszt táblával ellenőrizve
	Egy pohár %	Egy literig %	Ennél több %	Egy pohár %	Egy literig %	Ennél több %	
Sör	40,5	36,5	23	71,8	22,5	5,6	$p=0,000$
Bor	69,4	25,8	4,8	66,7	27,4	6	n. sz.
Tömény	72,1	25	2,9	78,8	18,8	2,4	n. sz.

A felmért mintában szereplő diákok alkoholhoz való hozzáállását is vizsgáltuk és azt az eredményt kaptuk hogy a diákok 39%-a, ha alkoholt fogyasztana úgy gondolja, hogy nagy valószínűséggel ellazulna, feloldódna. 40,5%-a a diákoknak valószínűnek tartja, hogy alkohol hatására boldognak érezné magát 33,5%-uk bátrabbnak, szókimondóbbnak érezné magát és 39%-

a nagyon jól szórakozna. 41%-a a diákoknak azt gondolja, hogy alkohol hatása alatt esetleg olyant tenne, amit később megbánna (7. táblázat).

7. táblázat: Alkoholfogyasztáshoz való hozzáállás

Ha alkoholt iszom valószínűleg:	Nagyon valószínűtlen %	Nem valószínű %	Esetleg %	Valószínű %	Nagyon valószínű %
Ellazulnék, feloldódnék	6,0	5,0	14,0	36,0	39,0
Problémám lenne a rendőrséggel	44,5	30,0	15,5	5,0	5,0
Ártanék vele az egészségemnek	16,0	22,0	29,0	20,5	12,5
Boldognak érezném magam	7,0	7,0	21,5	40,5	24,0
Elfelejténém a problémáimat	10,0	14,5	32,0	27,5	16,0
Nem tudnám abbahagyni az ivást	45,0	33,5	11,0	7,5	3,0
Másnapos lennék	11,5	24,0	28,0	21,5	15,0
Bátrabbnak, szókimondóbbnak érezném magam	7,5	7,0	16,0	36,0	33,5
Olyant tennék, amit később megbánnék	12,5	21,0	41,0	13,0	12,0
Nagyon jól szórakoznék	5,0	5,0	22,5	39,0	28,5

Nemek szerint összehasonlítva az alkoholhoz való hozzáállás mutatóknál kapott átlagértékeket az alábbi eredményeket kapjuk (8. táblázat):

8. táblázat: Alkoholfogyasztáshoz való hozzáállás nemek szerint

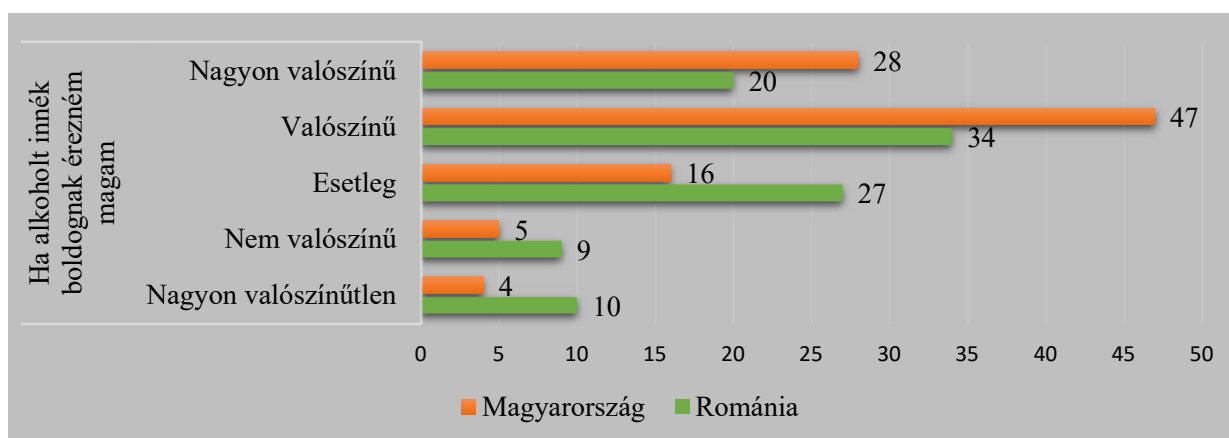
Ha alkoholt iszom valószínűleg:	N= 200 átlag	Fiúk (89)		Lányok (111)		t-próba
		átlag	szórás	átlag	szórás	
Ellazulnék, feloldódnék	3,97	3,92	1,120	4,01	1,140	n. sz.
Problémám lenne a rendőrséggel	1,96	2,09	1,094	1,86	1,135	n. sz.
Ártanék vele az egészségemnek	2,92	3,06	1,300	2,80	1,205	n. sz.
Boldognak érezném magam	3,68	3,52	1,109	3,80	1,127	n. sz.
Elfelejténém a problémáimat	3,25	3,22	1,126	3,27	1,235	n. sz.
Nem tudnám abbahagyni az ivást	1,90	1,92	0,944	1,88	1,150	n. sz.
Másnapos lennék	3,05	3,11	1,162	2,99	1,290	n. sz.
Bátrabbnak, szókimondóbbnak érezném magam	3,81	3,71	1,179	3,89	1,201	n. sz.
Olyant tennék, amit később megbánnék	2,92	2,94	1,070	2,89	1,216	n. sz.
Nagyon jól szórakoznék	3,81	3,80	0,991	3,82	1,122	n. sz.

t- próbával ellenőrizve: n. sz. - nem szignifikáns, $p > 0,05$

Az alkoholfogyasztással kapcsolatos hozzáállás esetében nincs szignifikáns különbség a nemek között, mind a fiúk, mind pedig a lányok átlagosan magasabb értéket jelöltek meg a *feloldódás, a boldogságérzet, a bátorság* és a *szórakozás* esetében. A *problémák* és a *konfliktusok kialakulása* mutatók esetében mindkét nem átlagosan alacsony értéket jelölt meg. Ezek az értékek azt mutatják, hogy a fiatalok alkoholfogyasztás után érzik azt, hogy el tudnak lazulni, felszabadultan és feloldódva érzik magukat, boldogok és jól szórakoznak, bátrabbnak és szókimondóbbnak érzik magukat és úgy gondolják, hogy valószínűleg a problémáikat is el tudják felejteni az alkohol hatására (8. táblázat).

Ország szerint vizsgálva az alkoholfogyasztásos való hozzáállás mutatók esetében a *boldogságérzet* mutatónál figyelhető meg szignifikáns különbség ($p=0,041$). A magyarországi diákok 47%-a gondolja úgy, hogy ha alkoholt inná, valószínűleg boldognak érezné magát, továbbá 28%-uk biztos is ebben, míg a romániai diákok 34%-a gondolja azt, hogy ha alkoholt fogyasztana, valószínűleg boldognak érezné magát (18. ábra).

18. ábra: Alkohol hatása a boldogságérzetre (%)

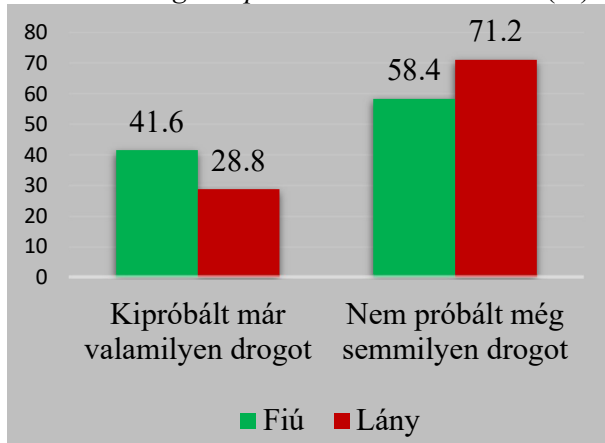
$p=0,041$

A drogfogyasztás gyakorisága

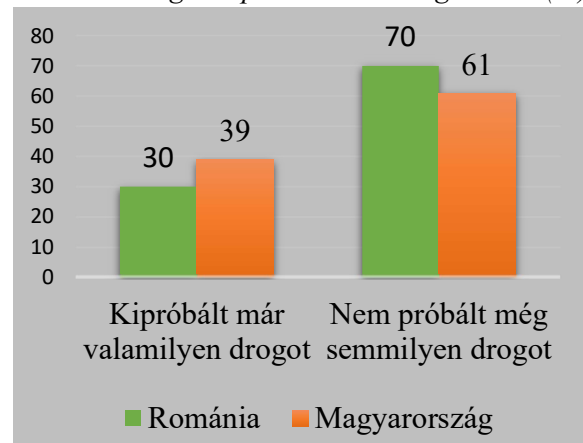
A drogfogyasztás gyakoriságát vizsgálva az eredmények szerint a mintában szereplő diákok 34,5%-a kipróbált már valamilyen kábítószerrel. Nemek szerint vizsgálva szignifikáns különbség figyelhető meg ($p=0,042$), mivel a lányok 28,8%-a próbált már ki valamilyen kábítószerrel, azonban a fiúknak 41,6%-a tette ugyanezt (19. ábra). Ország szerint vizsgálva nem

figyelhető meg szignifikáns különbség a drogfogyasztás gyakoriságát illetően: a romániai fiatalok 30%-a, a magyarországi fiataloknak pedig 39%-a próbált már ki valamilyen kábítószer (20. ábra).

19. ábra: Drogok kipróbálása nemek szerint (%)

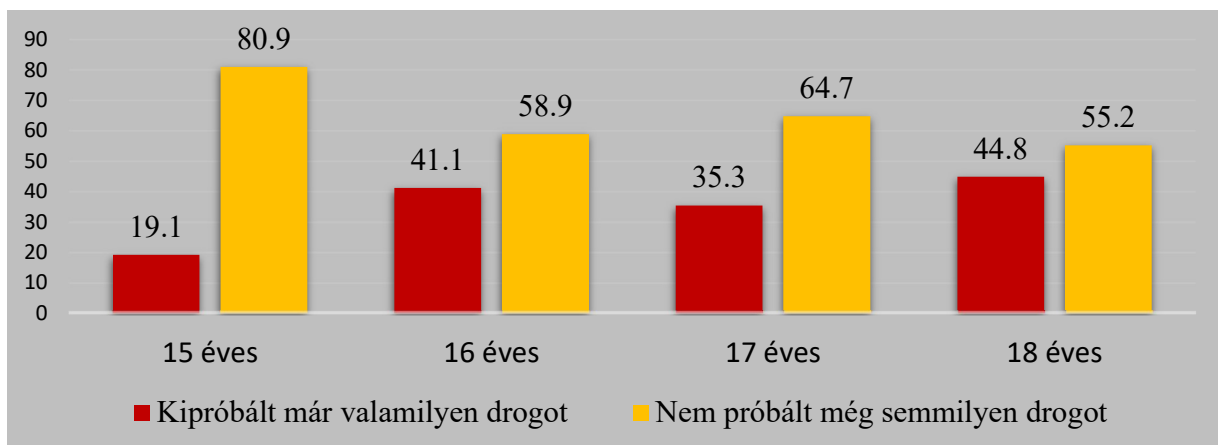
20. ábra: Drogok kipróbálása ország szerint (%)

p=0,042

Életkor szerint vizsgálva a drogfogyasztási szokásokat megfigyelhető, hogy az életkor előrehaladtával nőtt a kábítószer kipróbálók aránya is. A 15 éves fiatalok 19,1%-a használt már valamilyen kábítószer, azonban a 18 éves fiatalok körében a kábítószer kipróbálók aránya már 44,8%-ra növekedett (21. ábra).

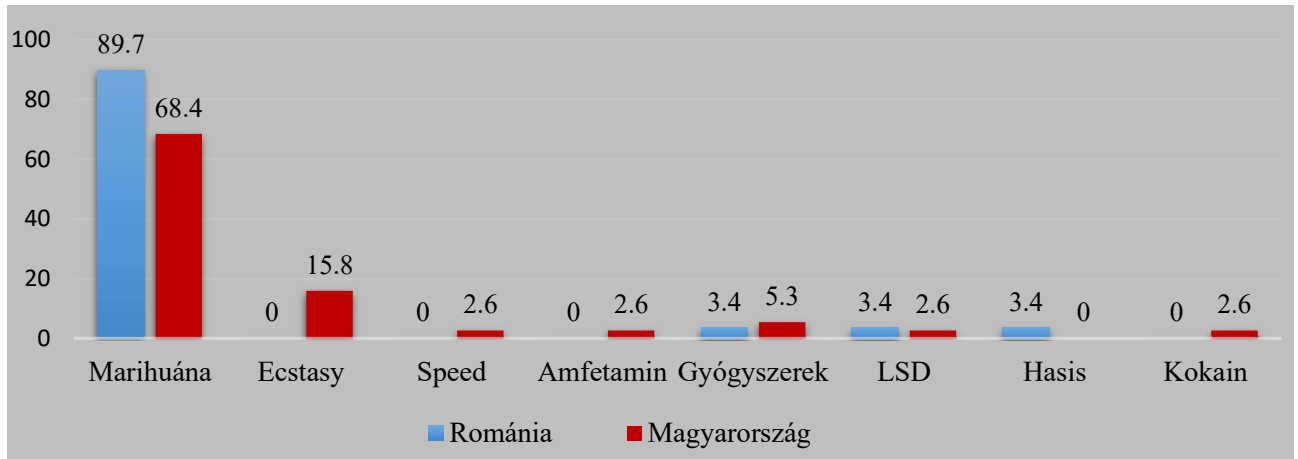
21. ábra.: Drogok kipróbálása életkor szerint (%)

Mind a romániai-, mind pedig a magyarországi diákok közül, akik kipróbáltak már valamilyen kábítószer nagyrészt a marihuánát próbálták ki. Romániában a kábítószer kipróbáló

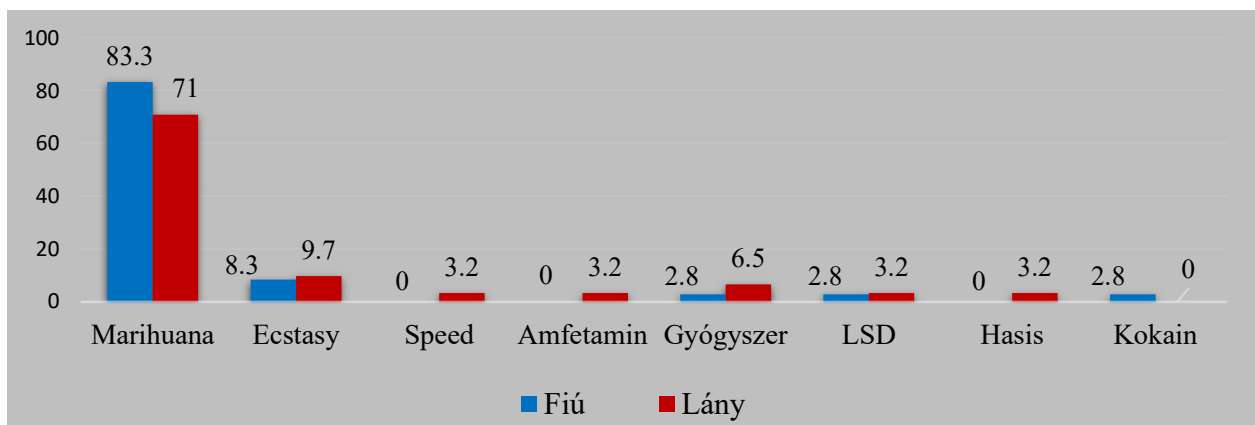
fiatalok 89,7%-a, Magyarországon pedig 68,4%-uk próbálta ki a marihuánát. A megkérdezett magyarországi fiatalok 15,8%-a kipróbálta az ecstasyt is (22. ábra).

22. ábra.: Kipróbált drogok ország szerint (%)

A kábítószer kipróbáló diákok közül a fiúk 83,3%-a és a lányok 71%-a próbálta ki a fiatalok körében „legnépszerűbbnek” bizonyult kábítószer, a marihuánát. A fiúk 8,3%-a és a lányok 9,7%-a próbálta ki az ecstasyt. A kipróbált drogok között ott van még a speed, az amfetamin, gyógyszerek, LSD, hasis, kokain (23. ábra).

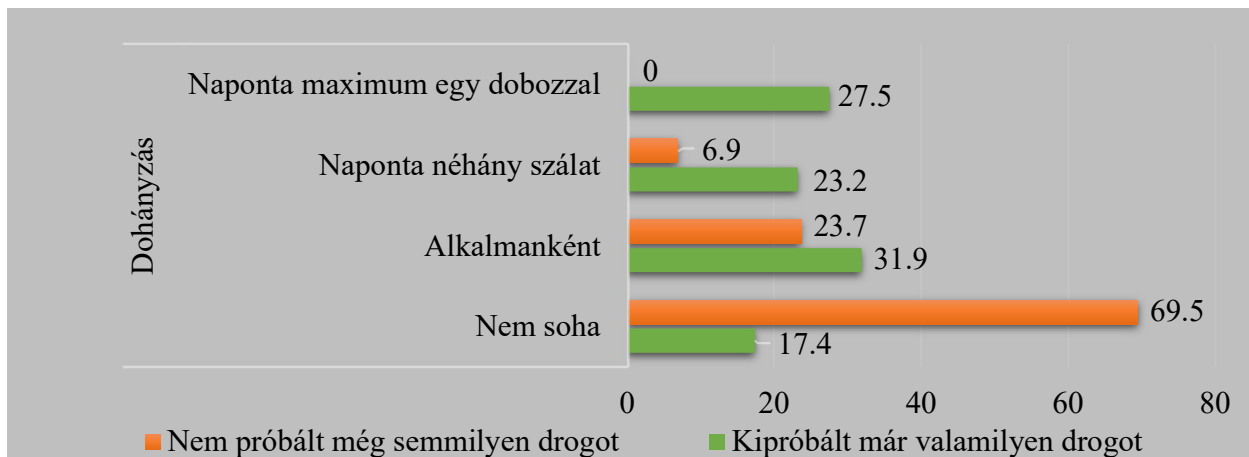
23. ábra.: A kipróbált drogok típusai nemek szerint vizsgálva (%)

A megkérdezett diákok 34,5%-a próbált ki már valamilyen kábítószer. A kábítószer kipróbált diákoknak 24,6%-a jelenleg is használ valamilyen kábítószer, ez az arány azonban a

teljes minta 9%-át teszi ki. A kábítószer kipróbáló diákok 82,6%-a dohányzik valamilyen formában: 31,9%-uk alkalmanként, 23,2%-uk elszív naponta néhány szálát és 27,5%-a a kábítószer kipróbáló diákoknak naponta elszív maximum egy doboz cigarettát (24. ábra).

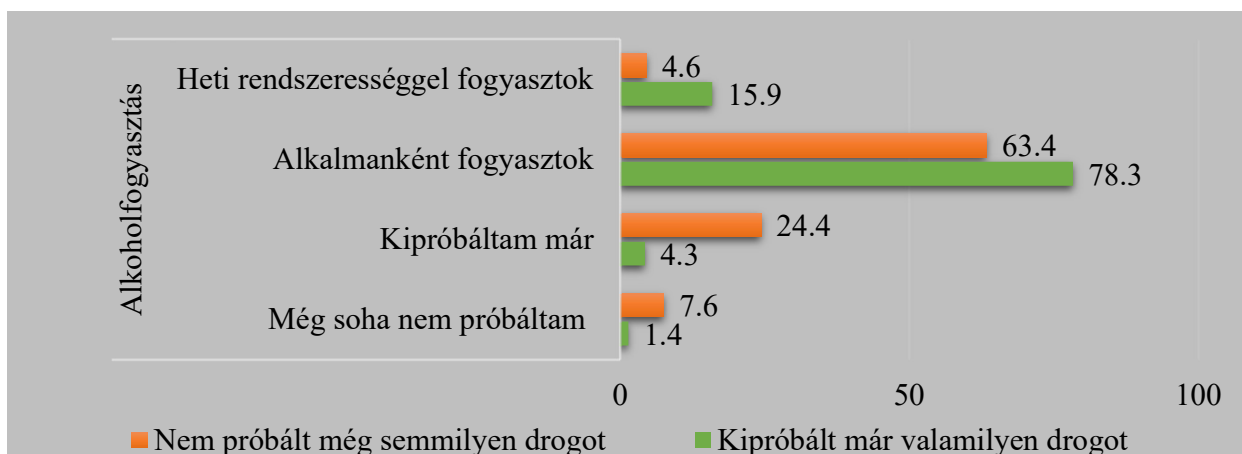
24. ábra: Dohányzás és illegális drogok kapcsolata (%)

p=0,000

Továbbá a kábítószer kipróbáló fiatalok 98,5%-a fogyasztott már alkoholt: 4,3%-uk kipróbálta, 78,3%-a a kábítószer kipróbáló diákoknak alkalmanként fogyaszt alkoholt 15,9%-uk pedig heti rendszerességgel (25. ábra).

25. ábra: Alkoholfogyasztás és illegális drogok kapcsolata (%)

p=0,000

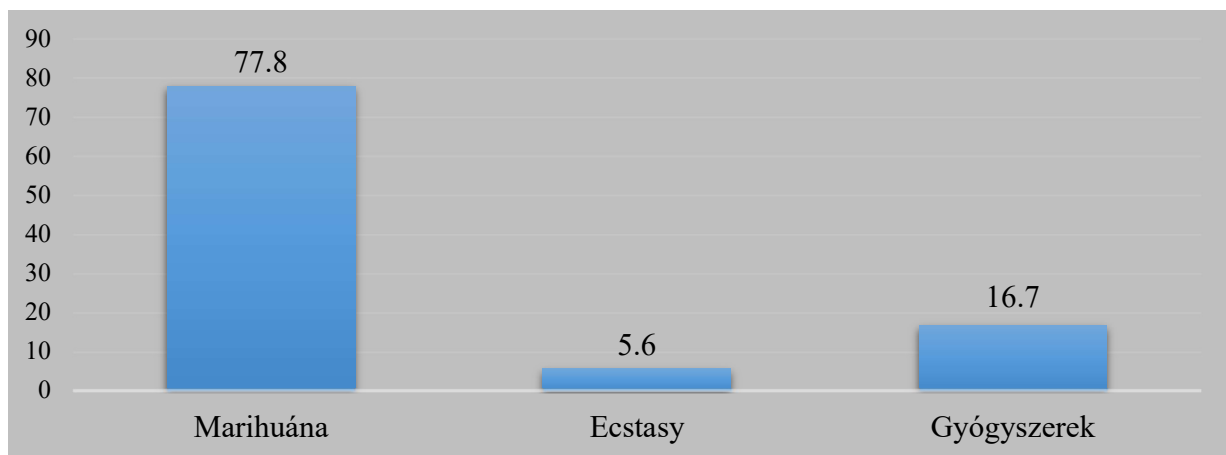
A romániai diákok 92%-a és a magyarországi diákok 90%-a jelenleg nem használ semmilyen kábítószer (9.táblázat).

9. táblázat: Jelenleg is kábítószer használók aránya nem és ország szerint vizsgálva (%)

Droghasználat:	Összesen %	Nem		Ország	
		Fiúk %	Lányok %	Románia %	Magyarország %
Napi rendszerességgel használ drogot	1,5	0,0	2,7	0,0	3,0
Heti rendszerességgel használ drogot	1,0	2,2	0,0	0,0	2,0
Bármilyen probléma esetén használ drogot	6,5	10,1	3,6	8,0	5,0
Jelenleg nem használ drogot	91,0	87,6	93,7	92,0	90,0

A jelenleg is kábítószer fogyasztó diákok 77,8%-a a marihuánát használja, 16,7%-a a diákoknak orvosi javaslat nélkül használ gyógyszert és 5,6%-a a diákoknak ecstasyt használ (26. ábra).

26. ábra: Kábítószer típusok, melyeket jelenleg is használnak a diákok (%)

Kutatásunk során azt is vizsgáltuk, hogy a diákok hogyan, milyen tevékenység-, ki- vagy minek a segítségével próbálják feldolgozni a problémáikat. A megkérdezett diákok 20%-a felmerülő gondok vagy problémák esetén többet cigarettázik. 80,5%-a a diákoknak azonban a zene segítségével keresi a megoldást, ők zenét hallgatnak, ha összecsapnak fejük fölött a hullámok. A

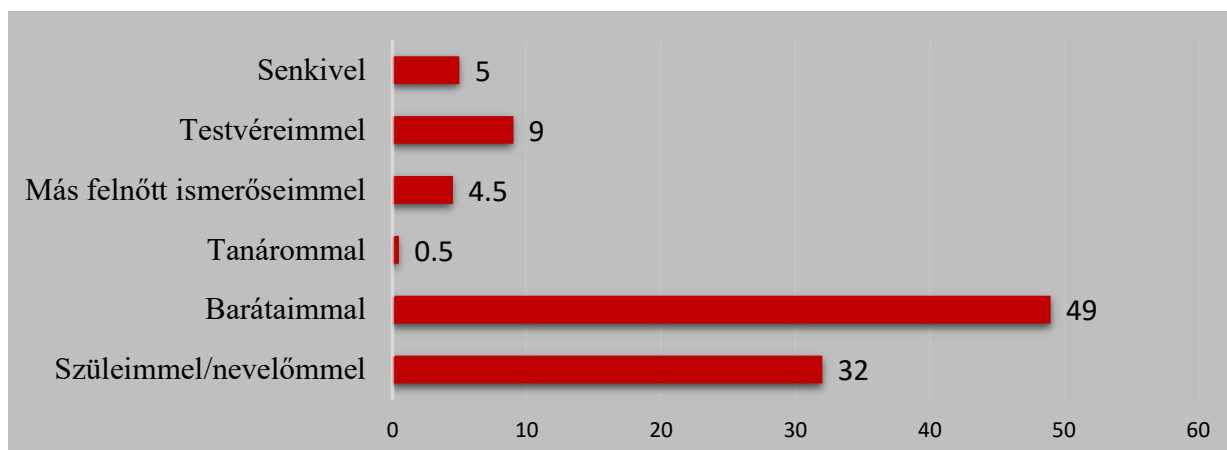
diákok 33,5%-a a sportolást választja segítségül, ők edzés közben vezetik le a feszültséget. A sportolásnál azonban szignifikáns különbség is megfigyelhető a nemek között ($p=0,004$), mivel a sportolás és edzés nagyobb arányban a fiúk esetében figyelhető meg. Az elzárkózás és a sírás esetében erős szignifikáns különbség figyelhető meg a nemek között ($p=0,000$). A lányok 42,3%-a gondok, problémák esetén elzárkózik az emberek elől, 60,4%-a lányoknak pedig sok esetben elérzékenyül, és sírás segítségével adja ki magából a gondok és problémák által felgyülemlett feszültséget (10. táblázat).

10. táblázat.: A problémák feldolgozására használt tevékenységek nemek szerint vizsgálva

Mit teszel, amikor összecsapnak fejed felett a hullámok?	Összesen %	Fiúk		Lányok		Keresztábrával ellenőrizve
		Igen %	Nem %	Igen %	Nem %	
Zenét hallgatok	80,5	77,5	22,5	82,9	17,1	n. sz.
Veszekszem/verekszem	10,0	5,6	94,4	13,5	86,5	0,051
Alkoholt iszom	11,5	13,5	86,5	9,9	90,1	n. sz.
Többet cigizek	20,0	16,9	83,1	22,5	77,5	n. sz.
Droghoz nyúlok	1,0	1,1	98,9	0,9	99,1	n. sz.
Elmegyek otthonról	18,0	9,0	91,0	25,2	74,8	0,002
Edzem	33,5	43,8	56,2	25,2	74,8	0,004
Órákig telefonálok	8,5	7,9	92,1	9,0	91,0	n. sz.
Elzárkózom az emberektől	29,5	13,5	86,5	42,3	57,7	0,000
Sírok	36,0	5,6	93,3	60,4	39,6	0,000

A megkérdezett diákok 32%-ának, ha valamilyen gondja, problémája adódik akkor meg tudja beszélni a szülőkkel, 49%-a a diákoknak viszont a problémáit a barátaival beszéli meg (27. ábra).

27. ábra.: Problémák megbeszélése (%)

Legális és illegális szerek fogyasztásával kapcsolatos attitűdök

A diákok 57%-a elfogadottnak tartja az alkalmi cigarettázást, 50,5%-a a diákoknak pedig elfogadottnak tartja a heti rendszerességgel történő egy-két ital elfogyasztását is. A diákok 38,5%-a nem helyteleníti a marihuána kipróbálását sem. A marihuána rendszeres fogyasztását és más illegális szerek fogyasztását azonban a diákok többsége nagyon helyteleníti (11. táblázat).

11. táblázat: Legális/illegális szerek fogyasztásával kapcsolatos attitűdök

Helytelenít-e:	Nem %	Kicsit %	Helytelenítem %	Nagyon helytelenítem %	Nem tudom %
Alkalmi cigarettázás	57,0	28,5	10,5	1,0	3,0
Napi 10 vagy több szál cigaretta elszívása	25,0	22,5	31,0	20,5	1,0
Egy-két ital (sör, bor, tömény) elfogyasztása néhányszor egy évben	87,0	7,0	3,5	1,0	1,5
Egy-két ital elfogyasztása hetente	50,5	36,5	11,0	0,5	1,5
Heti egyszeri lerészegedés	27,5	33,0	24,0	13,5	2,0
Marihuána kipróbálása egyszer-kétszer	38,5	24,5	16,5	15	5,5
Alkalmankénti marihuána fogyasztás	19,0	19,5	34,0	23,0	4,5
Rendszeres marihuána fogyasztás	6,0	9,0	26,5	52,0	6,5
LSD vagy más hallucinogének kipróbálása egyszer-kétszer	15,0	21,5	26,5	33,0	4,0
Heroin kipróbálása egyszer-kétszer	10,0	19,5	25,5	40,0	5,0
Nyugtatók kipróbálása egyszer-kétszer (orvosi javaslat nélkül)	19,0	21,5	28,5	26,5	4,5
Kokain kipróbálása egyszer-kétszer	11,5	17,0	32,0	32,5	7,0
Ecstasy kipróbálása egyszer-kétszer	13,0	19,5	30,0	31,5	6,0
Szipuzás kipróbálása egyszer-kétszer	8,0	17,0	32,5	36,5	6,0

Nemek szerint összehasonlítva azt, hogy a fiatalok helytelenítik-e a cigaretta, az alkohol vagy a kábítószer kipróbálását, fogyasztását a következő eredményeket kapjuk (12. táblázat):

12. táblázat: Legális/illegális szerek fogyasztásával kapcsolatos attitűdök nemek szerint

Helytelenít-e:	N= 200 átlag	Fiúk (89)		Lányok (111)		t-próba
		átlag	szórás	átlag	szórás	
Alkalmi cigarettázás	1,65	1,72	0,904	1,59	0,948	n. sz.
Napi 10 vagy több szál cigaretta elszívása	2,50	2,47	1,119	2,52	1,102	n. sz.
Egy-két ital (sör, bor, tömény) elfogyasztása néhányszor egy évben	1,23	1,28	0,826	1,19	0,580	n. sz.
Egy-két ital elfogyasztása hetente	1,66	1,56	0,839	1,74	0,783	n. sz.
Heti egyszeri lerészegedés	2,30	2,21	0,971	2,36	1,150	n. sz.
Marihuána kipróbálása egyszer-kétszer	2,25	2,04	1,157	2,41	1,324	0,044
Alkalmankénti marihuána fogyasztás	2,75	2,54	1,067	2,91	1,180	0,022
Rendszeres marihuána fogyasztás	3,44	3,27	0,986	3,58	0,920	0,024
LSD vagy más hallucinogének kipróbálása egyszer-kétszer	2,90	2,91	1,135	2,88	1,150	n. sz.
Heroin kipróbálása egyszer-kétszer	3,11	3,08	1,058	3,13	1,121	n. sz.
Nyugtatók kipróbálása egyszer-kétszer (orvosi javaslat nélkül)	2,76	2,81	1,147	2,72	1,192	n. sz.
Kokain kipróbálása egyszer-kétszer	3,07	3,04	1,117	3,08	1,113	n. sz.
Ecstasy kipróbálása egyszer-kétszer	2,98	2,93	1,074	3,02	1,175	n. sz.
Szipuzás kipróbálása egyszer-kétszer	3,16	3,16	0,964	3,15	1,097	n. sz.

t- próbával ellenőrizve: *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001, n. sz. nem szignifikáns, p>0,05

A dohányzás és alkoholfogyasztás mutatók esetében a diákok alacsony átlagértékeket jelöltek meg az *alkalmi cigarettázás*, *egy-két ital elfogyasztása évente*, *hetente* mutatók esetében. Ez azt jelenti, hogy a fiatalok elfogadottnak tartják az *alkalmi cigarettázást*, azonban a *napi 10 vagy több szál cigaretta elszívását* inkább helytelenítik. *Egy-két ital (sör, bor vagy a tömény italok) elfogyasztása* néhányszor egy évben vagy akár hetente teljesen elfogadott a mintában szereplő fiatalok számára, azonban a *heti egyszeri lerészegedést* már kicsit helytelenítik. A kábítószer

kipróbálását vagy fogyasztását azonban többnyire helytelenítik. Szignifikáns különbség figyelhető meg a nemek között a *marihuána kipróbálása* ($p=0,044$), az *alkalmi marihuána fogyasztás* ($p=0,022$) és a *rendszeres marihuána fogyasztás* ($p=0,024$) mutatók esetében. A lányok szignifikánsan magasabb értékeket jelöltek meg a marihuána használatával kapcsolatos mutatóknál, mint a fiúk, ami azt jelenti, hogy a lányok inkább helytelenítik a marihuána használatát, mint a fiúk (12. táblázat).

Ország szerint összehasonlítva az, hogy a fiatalok helytelenítik-e a cigaretta, az alkohol vagy a kábítószer kipróbálását, fogyasztását a következő eredményeket kapjuk (13. táblázat):

13. táblázat: Legális/illegális szerek fogyasztásával kapcsolatos attitűdök ország szerint

Helytelenít-e:	N= 200 átlag	Románia (100)		Magyarország (100)		t-próba
		átlag	szórás	átlag	szórás	
Alkalmi cigarettázás	1,65	1,84	0,929	1,45	0,892	0,003
Napi 10 vagy több szál cigaretta elszívása	2,50	2,65	1,038	2,35	1,158	0,055
Egy-két ital (sör, bor, tömény) elfogyasztása néhányszor egy évben	1,23	1,27	0,694	1,19	0,706	n. sz.
Egy-két ital elfogyasztása hetente	1,66	1,72	0,805	1,60	0,816	n. sz.
Heti egyszeri lerészegedés	2,30	2,57	1,103	2,02	0,974	0,000
Marihuána kipróbálása egyszer-kétszer	2,25	2,49	1,307	2,00	1,172	0,006
Alkalmankénti marihuána fogyasztás	2,75	2,92	1,089	2,57	1,089	0,030
Rendszeres marihuána fogyasztás	3,44	3,56	0,795	3,32	1,091	n. sz.
LSD vagy más hallucinogének kipróbálása egyszer-kétszer	2,90	3,10	1,078	2,69	1,169	0,011
Heroin kipróbálása egyszer-kétszer	3,11	3,31	1,012	2,90	1,133	0,008
Nyugtatók kipróbálása egyszer-kétszer (orvosi javaslat nélkül)	2,76	2,98	1,082	2,54	1,218	0,008
Kokain kipróbálása egyszer-kétszer	3,07	3,22	1,021	2,91	1,181	0,048
Ecstasy kipróbálása egyszer-kétszer	2,98	3,21	1,008	2,75	1,201	0,004
Szipuzás kipróbálása egyszer-kétszer	3,16	3,31	0,940	3,00	1,110	0,034

t- próbával ellenőrizve: * $p<0,05$, ** $p<0,01$, *** $p<0,001$, n. sz. nem szignifikáns, $p>0,05$

A cigaretta, alkohol, kábítószer kipróbálásával/fogyasztásával kapcsolatos mutatók esetében mindenik mutatónál a romániai diákok jelöltek meg nagyobb átlagértéket és szinte minden mutató esetében szignifikáns különbség figyelhető meg a romániai-, és a magyarországi diákok között. A *cigarettázás* és az *alkoholfogyasztás* mutatóknál kapott alacsony átlagértékek mind a romániai, mind pedig a magyarországi diákok esetében megfigyelhető, ami azt jelenti, hogy

például az alkalmi cigarettázást vagy egy-két ital elfogyasztását nem ítélik el a diákok, azonban a napi 10 a vagy több szál cigaretta elszívásával vagy a heti egyszeri lerészegedéssel nem teljesen értenek egyet, ezt már inkább helytelenítik. A *marihuána*-, és a *nyugtatók* kipróbálása mutatók esetében láthatunk még kisebb átlagértékeket, ami azt jelenti, hogy a diákok ezeknek a drogoknak a kipróbálását még elfogadják, azonban a többi kábítószer típus kipróbálását vagy használatát már helytelenítik. Szignifikáns különbségek is megfigyelhetők a romániai és a magyarországi diákok között, mivel a magyarországi diákok elfogadóbbaknak bizonyulnak a romániai diákokhoz képest a legális és illegális drogok fogyasztásával kapcsolatosan (13. táblázat).

A vizsgálat során arra is kíváncsiak voltunk, hogy a diákok milyen mértékben vannak tisztában a legális vagy illegális drogok kipróbálásának/használatának a következményeivel. A legális drogok esetében, mint például az alkohol vagy a cigaretta, a diákok elnézőbben értékelik az esetleges következményeket. Az alkalmi cigarettázás esetében a diákok 42,5%-a mondja azt, hogy talán egy kicsit veszélyezteti az egészséget, azonban a napi egy vagy több doboz cigaretta elszívása a diákok számára is nagyon károsnak bizonyul. Az alkoholfogyasztással kapcsolatosan a diákok több mint harminc százaléka gondolja úgy, hogy közepesen veszélyezteti az egészséget. A diákok 31,5%-a gondolja úgy, hogy a marihuánát egyszer-kétszer kipróbálni csupán egy kicsit veszélyes (14. táblázat).

14. táblázat: A drogok kipróbálásának/használatának a következményei

Mennyire veszélyeztetik magukat az emberek, ha a következőket teszik:	Nem veszélyeztetik %	Kicsit %	Közepesen %	Nagyon veszélyeztetik %	Nem tudom %
Alkalmi cigarettázás	29,5	42,5	21,5	4,0	2,5
Napi egy vagy több doboz cigaretta elszívása	2,0	14,5	28,5	53,5	1,5
Egy-két ital elfogyasztása majdnem minden nap	10,0	25,5	37,5	23,0	4,0
Öt vagy több ital elfogyasztása minden hétvégén	6,0	20,0	39,0	32,0	3,0
Marihuána kipróbálása egyszer-kétszer	19,5	31,5	22,0	23,0	4,0
Marihuána alkalmi fogyasztása	10,0	17,0	29,0	39,0	4,5
Marihuána rendszeres fogyasztása	3,0	7,0	19,5	66,5	4,0
LSD kipróbálása egyszer-kétszer	7,0	23,5	29,0	35,5	5,5
LSD rendszeres fogyasztása	2,0	6,0	14,5	72,5	5,0
Kokain vagy crack kipróbálása egyszer-kétszer	2,5	21,0	28,5	42,5	5,5
Kokain vagy crack rendszeres fogyasztása	1,0	3,5	10,6	79,3	5,6
Ecstasy kipróbálása egyszer-kétszer	7,0	23,0	25,5	38,0	6,5
Ecstasy rendszeres fogyasztása	1,0	3,5	16,6	74,4	4,5

Szipuzás kipróbálása egyszer-kétszer	3,5	19,0	26,0	44,5	7,0
Rendszeres szipuzás	1,0	4,5	9,0	80,5	5,5

Nemek szerint összehasonlítva, hogy mennyire veszélyeztetik magukat az emberek a cigaretta, az alkohol vagy a kábítószer kipróbálásával, fogyasztásával a következő eredményeket kapjuk (15. táblázat):

15. táblázat: A drogok kipróbálásának/használatának a következményei nemek szerint vizsgálva

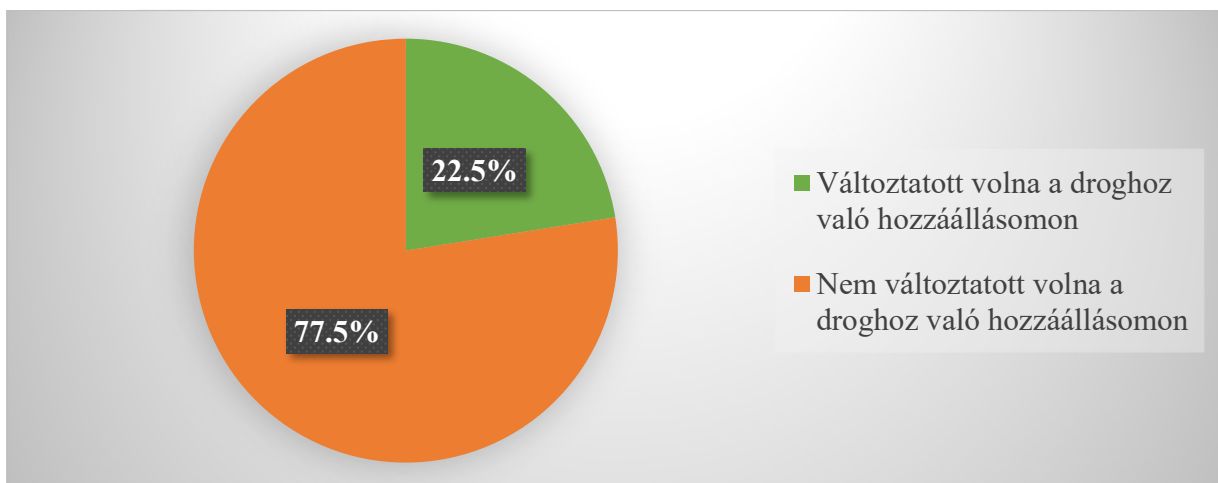
Mennyire veszélyeztetik magukat az emberek, ha a következőket teszik:	N= 200 átlag	Fiúk (89)		Lányok (111)		t-próba
		átlag	szórás	átlag	szórás	
Alkalmi cigarettázás	2,08	2,17	0,956	2,00	0,934	n. sz.
Napi egy vagy több doboz cigaretta elszívása	3,38	3,47	0,755	3,31	0,872	n. sz.
Egy-két ital elfogyasztása majdnem minden nap	2,86	2,65	0,991	3,03	1,004	0,007
Öt vagy több ital elfogyasztása minden hétvégén	3,06	2,98	0,917	3,13	0,955	n. sz.
Marihuána kipróbálása egyszer-kétszer	2,61	2,49	1,099	2,69	1,197	n. sz.
Marihuána alkalmi fogyasztása	3,11	3,02	1,055	3,17	1,078	n. sz.
Marihuána rendszeres fogyasztása	3,62	3,52	0,854	3,69	0,748	n. sz.
LSD kipróbálása egyszer-kétszer	3,09	3,03	0,982	3,13	1,088	n. sz.
LSD rendszeres fogyasztása	3,73	3,63	0,817	3,80	0,658	n. sz.
Kokain vagy crack kipróbálása egyszer-kétszer	3,28	3,27	0,902	3,28	0,974	n. sz.
Kokain vagy crack rendszeres fogyasztása	3,85	3,76	0,691	3,92	0,529	n. sz.
Ecstasy kipróbálása egyszer-kétszer	3,14	3,04	1,065	3,22	1,065	n. sz.
Ecstasy rendszeres fogyasztása	3,78	3,65	0,709	3,88	0,537	0,010
Szipuzás kipróbálása egyszer-kétszer	3,33	3,36	0,882	3,30	1,050	n. sz.
Rendszeres szipuzás	3,85	3,80	0,694	3,88	0,568	n. sz.

Az *alkalmi cigarettázás* és a *marihuána kipróbálása egyszer-kétszer* mutatók esetében mind a fiúk, mind pedig a lányok alacsonyabb átlagértéket adtak meg, ami azt jelenti, hogy a diákok véleménye szerint az alkalmi cigarettázás vagy a marihuána kipróbálása csupán egy kicsit veszélyezteti az egészséget. Az *egy-két ital elfogyasztása majdnem minden nap* mutató esetében szignifikáns különbség figyelhető meg a nemek között ($p=0,007$), mivel a fiúk kevésbé gondolják károsnak a mindennapi alkoholfogyasztást, mint a lányok. A leg veszélyesebbnek a diákok a rendszeres szipuzást, a kokain vagy crack rendszeres fogyasztását, az ecstasy rendszeres fogyasztását és az LSD rendszeres fogyasztását gondolják, mindkét nem esetében (15. táblázat).

Köztes átmenetek drog kiállítás hatásai

Romániai- és magyarországi diákoknak egyaránt lehetőségük volt részt venni a *Köztes átmenetek drog kiállítás*on, Szegeden. A kiállításon szó esett önismeretről, a drogok fajtáiról, a drogok hatásairól, a függőségről és arról, hogy hogyan befolyásolhatja az életút alakulását a droghasználat. Ezért a kérdőívben azt is megkérdeztük a diákoktól, hogy mit gondolnak, amennyiben korábban láthatták volna ezt a kiállítást az változtatott volna-e a droghoz való hozzáállásukon. Az eredmények alapján a diákok 22,5%-ának változtatott volna a drogokhoz való hozzáállásán, ha korábban láthatta volna ezt a kiállítást, azonban a diákok 77,5%-ának viszont nem változtatott volna (28. ábra).

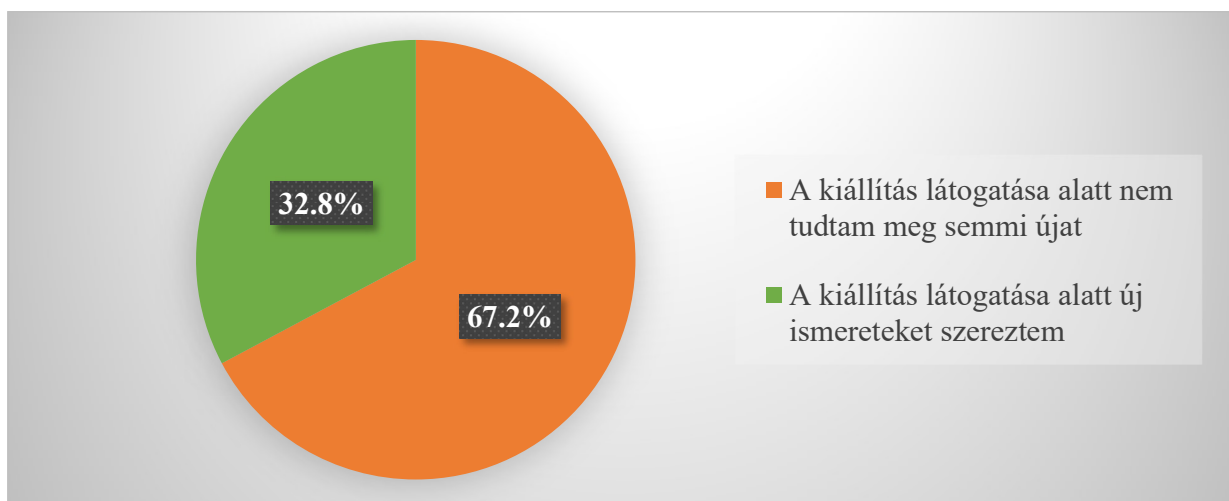
28. ábra: *Köztes átmenetek drog kiállítás hatása, amennyiben azt korábban látták volna*

Arra a kérdésre, hogy megtudtak-e valami újat a kiállítás látogatása alatt, a diákok több mint fele azt a visszajelzést adta, hogy nem tudott meg semmi újat, azonban 32,8%-a a diákoknak új ismereteket szerzett és megtudott valami újat vagy önmagáról vagy a drogokról (29. ábra).

29. ábra: *Új ismeretek a kiállítás látogatása alatt*

Azt, hogy milyen új ismereteket szereztek a kiállítás látogatása alatt kétféle kategóriában tárgyaljuk. Először azt vizsgáltuk, hogy önmagukról milyen új információkat tudtak meg. A diákok közül voltak, akik rájöttek arra, hogy *hajlamosak a függőségre vagy rossz irányba haladnak a droghasználattal kapcsolatosan*. Voltak, akikben a kiállításon való részvétel után tudatosult, hogy *nem szeretnék sohasem kipróbálni a kábítószer*, de olyan is volt, aki azt vallotta, hogy *elitéli és ellenzi a droghasználatot*. Azonban olyan diákok is voltak, akik felmérték a már meglévő tudásukat és arra a következtetésre jutottak, hogy *tájékozottak ebben a témában*. A kiállítás látogatása során a diákok hasznos információkat hallhattak a drogokról, mint például melyek a drogok fajtái, milyen a hatásuk, vagy, hogy hogyan válhat valaki függővé. Voltak diákok, akik a kiállításon tudták meg, hogy *a drogok nagyon veszélyesek, nem jók és káros hatásuk van, tönkre teszik az ember életét, a drog ártalmas, a rendszeres fogyasztás veszélyes és súlyos következményei lehetnek, a drogok tönkre tehetik az ember életét, nincs jó hatással az emberekre*.

Az eredmények összegzése

Kutatásunk során romániai és magyarországi fiatalok drogfogyasztási szokásait vizsgáltuk. A felmérésben 200 diák vett részt. A kérdőívet kitöltő fiatalok 50%-a romániai és 50%-a Magyarországi diák. A diákok többsége, azaz 75,5%-uk mindkét szülővel egy háztartásban él és a diákok 78,5%-ának van testvére. A fiúk 59,6%-ának, a lányoknak pedig 48,6%-ának jó minőségű tanulmányi eredménye, továbbá a lányok 36%-a és a fiúk 28,1%-a jeles tanulmányi eredményt ért el. A megkérdezett fiúk 3,4%-a és a lányok 0,9%-a ismételt már osztályt.

Első hipotézisünk, melyben feltételeztük, hogy összefüggés figyelhető meg a szabadidő hasznos eltöltése és a drogok kipróbálása között, beigazolódott, mivel az eredmények azt mutatják, hogy a szabadidő eltöltése kapcsolatba hozható a fiatalok dohányzási prevalenciájával. Azok a diákok, akik szabadidejükben szívesen eljárnak különböző szórakozóhelyekre 63,5%-uk valamilyen formában dohányzik is. Azok a diákok, akik szabadidejükben rendszeresen sportolnak 52,3%-uk még soha nem dohányzott. Szignifikáns különbség van a szórakozóhelyekre járó-, és a szórakozóhelyekre nem járó fiatalok alkoholfogyasztási szokásai között ($p=0,015$), mivel a mintában szereplő diákok, akik eljárnak valamilyen szórakozóhelyre mindannyian fogyasztottak már alkoholt. Azok a diákok, akik rendszeresen járnak valamilyen szórakozóhelyre 17,3%-uk heti rendszerességgel fogyaszt valamilyen alkoholos italt.

Második hipotézisünk, melyben felételeztük, hogy a magyarországi fiatalok alkoholfogyasztási prevalenciája magasabb a romániai fiatalok alkoholfogyasztási szokásaihoz képest részben igazolódott be, ugyanis a romániai diákok alkoholfogyasztási prevalenciája nem sokkal marad el a magyarországi diákok alkoholfogyasztási szokásaitól. Ország szerint vizsgálva mind a romániai mind pedig a magyarországi fiatalok körében magas az alkalmankénti alkoholfogyasztás aránya: a romániai diákok 94%-a, a magyarországi diákoknak pedig 95%-a fogyasztott már élete során valamilyen alkoholos italt. A romániai diákok 63%-a, a magyarországi diákoknak pedig 74%-a fogyaszt alkalmanként alkoholt. Szignifikáns különbség figyelhető meg a romániai és a magyarországi diákok körében a borfogyasztás ($p=0,017$) és a tömény italok ($p=0,05$) fogyasztását illetően. A magyarországi diákok 77,8%-a és a romániai diákok 62,9%-a fogyaszt bort, a tömény italokat a magyarországi diákok 79,8%-a és a romániai diákok 69,1%-a fogyasztja. Nemek szerint vizsgálva a fiúk 86,7%-a többnyire sört fogyaszt, a lányoknak pedig 79,2%-a inkább a bor mellett dönt. Mindkét nem esetében magas a tömény italokat fogyasztók aránya, azonban a magyarországi diákok a romániai diákokhoz képest nagyobb arányban fogyasztják mindhárom alkoholtípust.

Harmadik hipotézisünk, melyben feltételeztük, hogy azok a fiatalok, akik használnak valamilyen legális drogot (alkohol, cigaretta) nagyobb valószínűséggel próbálnak ki valamilyen illegális drogot is beigazolódott, mivel az eredmények azt mutatják, hogy összefüggés van a dohányzás és a drogok kipróbálása valamint az alkoholfogyasztás és a drogok kipróbálása között. A mintában szereplő diákok 34,5%-a próbált ki valamilyen kábítószerrel. A kábítószerrel kipróbáló diákok 82,6%-a dohányzik valamilyen formában: 31,9%-uk alkalmanként, 23,2%-uk elszív

naponta néhány szálát és 27,5%-a a kábítószer kipróbáló diákoknak naponta elszív maximum egy doboz cigarettát. Továbbá a kábítószer kipróbáló fiatalok 98,5%-a fogyasztott már alkoholt: 4,3%-uk kipróbálta, 78,3%-a a kábítószer kipróbáló diákoknak alkalmanként fogyaszt alkoholt 15,9%-uk pedig heti rendszerességgel.

Az eredmények azt mutatják, hogy az életkor előrehaladtával nőtt a kábítószer kipróbálók aránya is. A 15 éves fiatalok 19,1%-a használt már valamilyen kábítószer, azonban a 18 éves fiatalok körében a kábítószer kipróbálók aránya már 44,8%-ra növekedett. A megkérdezett diákok 34,5%-a próbálta ki a kábítószer, azonban a diákok 9%-a használ jelenleg is valamilyen drogot.

A diákok 20%-a felmerülő gondok vagy problémák esetén többet cigarettázik. 80,5%-a a diákoknak azonban a zene segítségével keresi a megoldást, ők zenét hallgatnak, ha összezsápnak fejük fölött a hullámok. A diákok 33,5%-a sportolást választja segítségül, ők edzés közben vezetik le a feszültséget. A megkérdezett diákok 32%-ának, ha valamilyen gondja, problémája adódik akkor meg tudja beszélni a szülőkkel, 49%-a a diákoknak viszont a problémáit a barátaival beszéli meg.

A cigaretta, alkohol vagy kábítószer fogyasztásával kapcsolatosan az eredmények azt mutatják, hogy a diákok 57%-a elfogadottnak tartja az alkalmi cigarettázást, 50,5%-a a diákoknak pedig elfogadottnak tartja a heti rendszerességgel történő egy-két ital elfogyasztását is. A diákok 38,5%-a nem helyteleníti a marihuána kipróbálását sem. A marihuána rendszeres fogyasztását és más illegális szerek fogyasztását azonban a diákok többsége nagyon helyteleníti. Szignifikáns különbségek is megfigyelhetők a romániai és a magyarországi diákok között, mivel a magyarországi diákok elfogadóbbaknak bizonyulnak a romániai diákokhoz képest a legális és illegális drogok fogyasztásával kapcsolatosan.

A fiatalok alkoholfogyasztás után úgy érzik, hogy el tudnak lazulni, felszabadultan és feloldódva érzik magukat, boldogok és jól szórakoznak, bátrabbnak és szókimondóbbnak érzik magukat és úgy gondolják, hogy valószínűleg a problémáikat is el tudják felejteni az alkohol hatására. Azonban a serdülőkori szélsőséges alkoholfogyasztás különös figyelmet igényel, mivel a későbbi problémás ivás, valamint a drogfogyasztás esélyét is növelheti. A dohányzás, az alkoholfogyasztás és a droghasználat elterjedőben vannak a tizenévesek körében, ráadásul ezek az egészségmagatartási kockázatok egyre fiatalabb korban jelentkeznek, és a drogok kipróbálásának aránya az életkor előrehaladtával növekszik.

Az illegális drogok veszélyei mellett a legális szerek egészségromboló hatásaira is fel kell hívni a diákok figyelmét. A *Köztes átmenetek drog kiállítás* pedig egy nagyon jó alkalom volt arra vonatkozóan, hogy a diákok új ismereteket szerezzenek a droghasználattal kapcsolatosan, valamint felmérjék a már meglévő tudásukat, mérleget adják a droghasználat következményeit, káros hatásait.

Az eredmények alkalmazhatósága

A tanulmányban bemutatott kutatás eredményei több szempontból és széles körben alkalmazhatóak, mivel kevés olyan kutatással találkozhatunk, mely különösen a romániai és magyarországi fiatalok droghasználati szokásait méri fel, annak ellenére, hogy a droghasználattal kapcsolatosan már több kutatást is végeztek.

Továbbá jelen kutatás eredményei feltérképezik a romániai és magyarországi 15-18 éves fiatalok legális és illegális szerekhez való viszonyulását, így ezek az eredmények jó kiindulópontot jelentenek nem csak a diákokkal dolgozó szakemberek, tanárok számára, hanem a szülők számára is. A kutatás eredményei rávilágítanak a serdülőkorú szélsőséges alkoholfogyasztás veszélyére, a dohányzás és a droghasználat kockázati tényezőire.

A serdülőkorú fiatalok droghasználati szokásainak vizsgálata igencsak jelentős napjainkban, amikor még mindig erősödni látszanak azok a folyamatok, melyek a személyközi kommunikáció visszaeséséhez, a tömegmédiát és az online kockázati tényezőket csapdához és a droghasználat elterjedéséhez vezettek.

Irodalomjegyzék

ARNOLD Petra (2016a): *Dohányzási szokások*. In: Németh Ágnes, Költő András (Szerk.), Egészség és egészségmagatartás iskoláskorban. Az iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása elnevezésű, az Egészségügyi Világszervezettel együttműködésben megvalósuló nemzetközi kutatás 2014. évi felméréséről készült nemzeti jelentés. Budapest, pp. 47-57

ARNOLD Petra (2016b). *Alkoholfogyászati szokások*. In: Németh Ágnes, Költő András (Szerk.), Egészség és egészségmagatartás iskoláskorban. Az iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása elnevezésű, az Egészségügyi Világszervezettel együttműködésben megvalósuló nemzetközi kutatás 2014. évi felméréséről készült nemzeti jelentés. Budapest, pp. 58-72

ARNOLD Petra (2016c). *Drogfogyasztási szokások*. In: Németh Ágnes, Költő András (Szerk.), Egészség és egészségmagatartás iskoláskorban. Az iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása elnevezésű, az Egészségügyi Világszervezettel együttműködésben megvalósuló nemzetközi kutatás 2014. évi felméréséről készült nemzeti jelentés. Budapest, pp. 73-86

BOLLÓK Sándor (2014) *A szociális test normatív hatása a sportolási és drogfogyasztási szokások alakulására 17-19 éves tanulók körében*. Doktori értekezés, Testnevelési Egyetem Sporttudományok Doktori Iskola, Budapest

EMBER Zsolt (2018) Serdülőkorúak egészségmagatartása a negatív életesemények, a társas támogatottság, valamint a protektív és kockázati magatartások vonatkozásában. *Acta Medicinæ et Sociologica* , vol. 9., pp. 21-44

ESPAD Group (2016) *Alcohol use*. In: ESPAD Report 2015: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, Publications Office of the European Union, Luxembourg

ESPAD Group (2016) *Cigarette use*. In: ESPAD Report 2015: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, Publications Office of the European Union, Luxembourg

ESPAD Group (2016) *Illicit drug use*. In: ESPAD Report 2015: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, Publications Office of the European Union, Luxembourg

DROG FÓKUSZ NEMZETI KÁBÍTÓSZER ÉS KAPCSOLATTARTÓ KÖZPONT
(2016) Nemzeti Drog Fókusz – Éves Jelentés, Budapest

<http://drogfokuszpont.hu/szakteruleteink/populacios-vizsgalatok/populacios-vizsgalatok-tenyek-es-szamok/> - Letöltve: 2019. 10. 07

KÁBÍTÓSZER ÉS KÁBÍTÓSZERFÜGGŐSÉG EURÓPAI
MEGFIGYELŐKÖZPONTJA (2017) *Európai kábítószer-jelentés, 2017: Tendenciák és
fejlemények*, az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg

<http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/4541/TDAT17001HUN.pdf> - Letöltve:
2019. 10. 07

PEACOCK, Amy et al (2018) Global statistics on alcohol, tobacco and illicit drug use:
2017 status report. *Society for the Study of Addiction*, vol. 113, pp. 1905–1926

1. Melléklet: Kérdőív

KÉRDŐÍV

1. **Korod:** (írd be hány éves vagy) _____
2. **Nemed:** (karikázd be a megfelelőt) F N
3. **Hol élsz?** (ország, ahol élsz) _____
a. városban b. falun c. tanyán
4. **Kivel élsz:** (karikázd be) a. szüleimmel b. apukámmal
c. anyukámmal d. mással: _____

5. **Szüleid legmagasabb iskolai végzettsége** (jelöld mindkét szülőnél X-el a megfelelőt)

Apa	Anya
☐ a. kevesebb, mint 8 osztály	☐ a. kevesebb, mint 8 osztály
☐ b. 8. osztály	☐ b. 8. osztály
☐ c. szakmunkásképző (10,11 osztály)	☐ c. szakmunkásképző (10,11 osztály)
☐ d. érettségi	☐ d. érettségi
☐ e. posztliceális szakképzés, technikum	☐ e. posztliceális szakképzés, technikum
☐ f. főiskolai, egyetemi diploma	☐ f. főiskolai, egyetemi diploma
☐ g. egyetem utáni képzés (magiszteri, doktori)	☐ g. egyetem utáni képzés (magiszteri, doktori)

6. **Van-e testvéred?** (karikázd be)
a. igen b. nem

7. **Ha igen, hány testvéred van?** _____

8. **Te hányadik vagy a születési sorrendben?** _____ (írd be sorszámmal)

9. **A tanév folyamán hol laksz?** (karikázd be)
a. otthon b. rokonoknál c. diákotthonban d. albérletben

10. **Szabadidődben rendszeresen jársz:** (karikázd be)
a. sportolni
b. hangszeren tanulni
c. művészeti szakkörre
d. egyéb: _____

11. **Szabadidődben, ha időd engedi szívesen:** (karikázd be)
a. olvasol
b. zenét hallgatsz
c. kirándulsz
d. diszkóba jársz
e. egyéb: _____

12. **Tanulmányi eredményed az előző évben:** (karikázd be)
a. kitűnő b. jeles c. jó d. elégséges e. elégtelen

13. **Ismételtél-e már osztályt?** (karikázd be) a. igen b. nem

14. **Dohányzol-e?** (karikázd be)

- a. nem, soha
- b. alkalmanként
- c. naponta néhány szálát
- d. naponta maximum 1 dobozzal
- e. naponta több mint egy dobozzal

15. **Fogyasztasz-e alkoholt?** (karikázd be)

- a. még soha nem próbáltam
- b. kipróbáltam már
- c. alkalmanként fogyasztok
- d. heti rendszerességgel fogyasztok
- e. napi rendszerességgel fogyasztok

16. **Ha fogyasztasz alkoholt, az többnyire:** a. sör b. bor c. tömény

17. **Mennyiségében:** (jelöld X-el a megfelelő választ)

	Egy pohár	Egy literig	Ennél több
sör			
bor			
tömény			

18. **Mennyire tartod valószínűnek, hogy a következő dolgok megtörténhetnek veled, ha alkoholt iszol?** (jelöld X-el a megfelelő választ)

	Nagyon valószínű	Valószínű	Esetleg	Nem valószínű	Nagyon valószínűtlen
1. ellazulnék, feloldódnék					
2. problémám lenne a rendőrséggel					
3. ártanék vele az egészségemnek					
4. boldognak érezném magam					
5. elfelejteném a problémáimat					
6. nem tudnám abbahagyni az ivást					
7. másnapos lennék					
8. bátrabbnak, szókimondóbbnak érezném magam					
9. olyant tennék, amit később megbánnék					
10. nagyon jól szórakoznék					

19. **Kipróbáltál-e már bármilyen drogot?** a. igen b. nem

20. **Ha igen, milyen drogot próbáltál ki?** (több válaszlehetőséget is bekarikázhatsz)

- a. marihuana
- b. ragasztó/oldószer
- c. ecstasy
- d. speed
- e. amfetamin
- f. gyógyszerek
- g. LSD
- h. hasis
- i. heroin
- j. kokain
- k. crack
- l. egyéb: ____

21. Most használsz-e valamilyen drogot?

- a. nem
- b. igen, bármilyen probléma esetén
- c. igen, heti rendszerességgel
- d. igen, napi rendszerességgel

22. Ha a válaszod igen, milyen drogot használsz: (több választ is bekarikázhatsz)

- a. marihuana
- b. ragasztó/oldószer
- c. ecstasy
- d. speed
- e. amfetamin
- f. gyógyszerek
- g. LSD
- h. hasis
- i. heroin
- j. kokain
- k. crack
- l. egyéb: _____

23. Ha bármiféle gondod van, kivel tudod megbeszélni?

- a. a szüleimmel/nevelőmmel
- b. a barátaimmal
- c. tanítómmal/tanárommal
- d. más felnőtt ismerőssémmel
- e. testvéreimmel
- f. senkivel
- g. egyéb: _____

24. Mit teszel, amikor összeesapszok fejed felett a hullámok? (több választ is bekarikázhatsz)

- a. zenét hallgatok
- b. veszekszem/verekszem
- c. alkoholt iszom
- d. többet cigizek
- e. droghoz nyúlok
- f. elmegyek otthonról
- g. edzem
- h. órákig telefonálok
- i. elzárkózom az emberektől
- j. sírok
- k. egyéb: _____

25. Helyteleníted-e azt, ha az emberek a következőket csinálják? (jelöld X-el a megfelelő választ)

	Nem	Kicsit	Helytelenítem	Nagyon helytelenítem	Nem tudom
a. alkalmankénti cigarettázás					
b. napi 10 vagy több szál cigaretta elszívása					
c. egy-két ital (sör, bor, tömény) elfogyasztása néhányszor egy évben					
d. egy-két ital elfogyasztása hetente					
e. heti egyszeri berugás					
f. marihuána kipróbálása, egyszer vagy kétszer					
g. alkalmankénti marihuána fogyasztás					
h. rendszeres marihuána fogyasztás					
i. LSD vagy más halucinogén kipróbálása egyszer-kétszer					
j. heroin kipróbálása egyszer-kétszer					
k. nyugtatók kipróbálása egyszer-kétszer (orvosi javaslat nélkül)					
l. kokain kipróbálása egyszer-kétszer					
m. extasy kipróbálása egyszer-kétszer					
n. szipuzás kipróbálása egyszer-kétszer					

